

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMCE

LINGUA GALEGA E LITERATURA

2022-2023

ÍNDICE

ÍNDICE	2
1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.....	4
1.1. Integrantes e materias asignadas ao departamento	4
2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE	5
3. OBXECTIVOS DA ESO	6
4. 2º ESO. LINGUA E LITERATURA GALEGA	7
4.1. CONTEXTUALIZACIÓN	7
4.2. CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE..	8
4.3. TEMPORALIZACIÓN.....	8
4.4. METODOLOXÍA E ACTIVIDADES	11
4.5. MATERIAIS E RECURSOS	12
4.6. MÍNIMOS ESIXIBLES	12
4.7. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.....	14
4.8. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN	15
4.9. AVALIACIÓN INICIAL.....	16
4.10. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	17
5. 2º ESO. XADREZ	19
5.1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.....	19
5.2. CONTRIBUCIÓN DESTA MATERIA AO LOGRO DAS COMPETENCIAS CLAVE ..	19
5.3. CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.	20
5.4. METODOLOXÍA E ACTIVIDADES	23
5.5. MATERIAIS E RECURSOS	24
5.6. SECUENCIACIÓN, PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN E CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN.....	24
5.7. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	25
5.8. ELEMENTOS TRANSVERSAIS E EDUCACIÓN EN VALORES.....	25
5.9. MATERIA PENDENTE: RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN.....	25
6. 4º ESO	26
6.1. CONTEXTUALIZACIÓN	26
6.2. CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.	26
6.3. TEMPORALIZACIÓN.....	26
6.4. METODOLOXÍA E ACTIVIDADES	29
6.5. MATERIAIS E RECURSOS	30
6.6. MÍNIMOS ESIXIBLES	31
6.7. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.....	32
6.8. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN	33
6.9. AVALIACIÓN INICIAL.....	35

6.10.	MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	35
BACHARELATO.	Obxectivos	36
7.	2º de BACHARELATO	37
7.1.	CONTEXTUALIZACIÓN	37
7.2.	CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.	37
7.3.	TEMPORALIZACIÓN.....	38
7.4.	METODOLOXÍA E ACTIVIDADES	39
7.5.	MATERIAIS E RECURSOS	39
7.6.	MÍNIMOS ESIXIBLES	39
7.7.	PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.....	42
7.8.	CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN	43
7.9.	AVALIACIÓN INICIAL.....	44
7.10.	MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	45
8.	PLAN DE TRABALLO PARA A RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DO ALUMNADO COA MATERIA DE LINGUA GALEGA PENDENTE.....	45
8.1.	ESO.....	45
8.2.	BACHARELATO.....	46
8.3.	MÍNIMOS ESIXIBLES	46
9.	ELEMENTOS TRANSVERSAIS	49
9.1.	OBXECTIVOS	49
9.2.	CONTIDOS.....	50
9.3.	ACTIVIDADES	50
9.4.	AVALIACIÓN.....	51
10.	ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LECTOR.....	52
10.1.	OBXECTIVOS	52
10.2.	ACTIVIDADES	52
11.	ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN TIC.....	53
12.	ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN DE CONVIVENCIA.....	53
13.	ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES E COMPLEMENTARIAS.....	54
14.	EXENCIÓNS DE LINGUA GALEGA	54
15.	PROCEDEMENTOS PARA AVALIAR A PROGRAMACIÓN.....	55
16.	OBSERVACIÓNS.....	56

1. INTRODUCCIÓN CONTEXTUALIZACIÓN

A finalidade global do noso Proxecto Curricular é a mellora da competencia comunicativa do alumnado, concretada no desenvolvemento das catro capacidades básicas: comprender, falar, ler e escribir. O obxectivo esencial da educación lingüística e literaria é a adquisición e mellora do conxunto de coñecementos, habilidades, normas e capacidades que permiten desenvolverse nas diversas situacións e contextos comunicativos da vida cotiá. Cómpre, pois, orientar a aprendizaxe á mellora e dominio dos diversos usos verbais e non verbais que as persoas utilizamos habitualmente como falantes, oíntes, lectoras e escritoras de textos de diversa natureza e intención.

Estas ideas son válidas para o ensino e aprendizaxe de calquera lingua, pero sono moito máis para o galego, por mor dos problemas sociolingüísticos aos que se ten que enfrontar. Estas dificultades levan a que non poidamos esquecer en ningún momento o papel relevante que podemos xogar nas nosas clases, tanto na mellora das destrezas lingüísticas como na superación de prexuizos e actitudes negativas de cara á normalización da lingua. O comportamento lingüístico do alumnado vai depender, na súa maior parte, da actitude da profesora ou profesor cara á lingua. Claro está, non estamos a falar unicamente do profesorado da nosa materia, senón do conxunto de ensinantes do centro.

Por outra banda, gran parte dos nosos alumnos e alumnas proceden dun contorno eminentemente rural, o que faría supor que utilizan maioritariamente o galego como lingua vehicular. Pero nada máis lonxe da realidade; e velaí onde xorden os prexuizos antes citados.

En consecuencia, a nosa materia en todos os niveis orientarase tanto á aprendizaxe instrumental do idioma, como á comprensión da realidade lingüística de Galicia, co obxecto de desenvolver nos escolares, ademais do uso correcto, unha actitude de aprecio e sensibilidade cara á lingua galega e a súa aceptación social, contribuíndo así a acadaren unha adecuada competencia social e cidadá.

Ademais, o presente documento é un intento de ordenar a práctica didáctica tendo en conta as características do alumnado e o seu contexto cultural e socioeconómico. Está elaborada para o alumnado do IES Val do Tea, situado en Pontearreas, na provincia de Pontevedra. Aquí, ademais de Educación Secundaria Obrigatoria, impártense estudos de Bacharelato, Educación para adultos e Escola Oficial de Idiomas. Trátase, xa que logo, dun centro con moito alumnado que, habitualmente, se agrupa en clases numerosas, o que condiciona, sen dúbida, a calidade do ensino.

Esta programación réxese polo Decreto 86/2015 de 25 xuño, no que se establece o currículo de educación secundaria obrigatoria e bacharelato en Galicia para a LOMCE.

1.1. Integrantes e materias asignadas ao departamento

Durante o curso 2022/2023 este departamento, ademais de impartir as materias de Lingua galega e Literatura en todos os niveis e grupos da ESO e Bacharelato, vai ser o responsable da docencia do Ámbito lingüístico e social de PDC3, de Reforzo de Lingua e Agrupamento en 1º ESO e 2º ESO), ademais do Ámbito de comunicación e do Ámbito social na Educación Secundaria de Adultos.

Esta é a relación das materias que se van impartir:

- Lingua galega e literatura (todos os niveis de ESO e Bacharelato).
- Agrupamento de lingua galega: 1 grupo -1º ESO.
- Libre disposición (galego): 2 grupos: 1º ESO.
- Libre configuración: Xadrez en 2ºESO.
- 1 reforzo de lingua en 2º ESO.
- PDC (3º Curso).
- Ámbito de comunicación (ESA)
- Ámbito social (ESA)

- Literatura universal (1º Bac.)

O Departamento está composto polos seguintes membros: Francisco Conde Cid, Dolores Pereira Fernández, Ana Belén Crespo Bastos, Andrea Castelo Veiga, Alfonso Díaz Sixto, como profesor interino e, por último, María Eugenia Martínez González, xefa de departamento.

2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

1. Competencia en comunicación lingüística (CCL)

Se a área de lingua e literatura se orienta á adquisición de destrezas que permitan o uso pleno da lingua nun amplo abano de contextos, é evidente que constitúe o ámbito privilexiado para o desenvolvemento desta competencia en toda a súa extensión, a través da creación e interpretación de emisións orais; a lectura de textos de diversa índole; a composición de producións escritas planificadas sobre os temas propostos, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión, corrección ortográfica e cunha coidada presentación; ademais da participación en interaccións orais de acordo coas normas establecidas e da realización de producións orais planificadas.

2. Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT)

Dende esta área desenvólense de forma xeral varios aspectos desta competencia, xa que as análises das estruturas morfolóxicas, sintácticas e textuais supoñen un adestramento do razoamento lóxico, a súa sistematización, e a aplicación dun método rigoroso. Por outro lado, a variedade tipolóxica e temática dos textos pon en contacto a área coa relación do ser humano coa realidade, o mundo científico e o contorno ambiental.

3. Competencias sociais e cívicas (CSC)

Contribúese dende aquí ao logro desta competencia exercitando as destrezas dialóxicas que preparan para compartir e respectar opinións, saberes e referencias culturais. Ademais redonda na mellora da práctica de normas sociais de convivencia e no emprego da negociación para chegar a acordos. Así mesmo, a través do traballo con diferentes tipos de textos, facilítase unha aproximación crítica á realidade, así como o coñecemento e exercicio dos valores democráticos e dos dereitos civís.

Noutra orde de cousas, comprender a situación da propia lingua axuda a apreciar a diversidade lingüística e cultural como un dereito dos pobos e dos individuos e como unha riqueza para a humanidade, e a tomar conciencia do protagonismo social e individual á hora de transformar a realidade, contribuíndo ao proceso de valorización do idioma e da súa normalización social. Isto leva consigo a adquisición dunha posición activa dentro da sociedade.

4. Competencia dixital (CD)

A procura de información, non só escrita, senón tamén audiovisual a través da rede, e a elaboración, tratamento e presentación da información en formato dixital permite desenvolver esta competencia.

Neste curso cobra especial importancia a competencia dixital por un dobre motivo: a incorporación do noso instituto ao proxecto EVA E-Dixgal e mais a situación de incerteza con respecto á modalidade de ensino (presencial, telemática ou mixta) que cómpre adoptar por mor da pandemia da Covid-19.

Ademais, a relación desta destreza con lingua galega e literatura ten dúas dimensións complementarias:

Dunha banda, cómpre aprender a utilizar unha serie de ferramentas que hoxe en día se presentan en soportes variados e que lles permitirán ás alumnas e aos alumnos mellorar as súas habilidades e obter información verbo da área que nos ocupa: dende as máis estritamente lingüísticas, como dicionarios,

correctores ortográficos..., ata as relacionadas coa materia dun xeito menos exclusivo (enciclopedias, xornais dixitais...), pasando por outras de corte literario (bibliotecas virtuais, catálogos de publicacións...).

Doutra banda, a lingua mesma é unha ferramenta: aquela con que os cidadáns e cidadás nos enfrontamos á crecente cantidade de información de que se dispón. Con ela podemos e debemos seleccionar, contrastar, analizar criticamente, organizar, relacionar e sintetizar esa información co fin de transformármola en coñecemento.

5. Conciencia e Expresións Culturais (CEC)

Dispónse desta competencia se se crean, comprenden, aprecian e valoran con criterio manifestacións estéticas. Nesta área, isto concrétese sobre todo no ámbito literario; mais tamén no coñecemento e valoración da riqueza cultural que supón a diversidade lingüística e a expresividade popular da fala ou na elaboración de traballos e presentacións con sentido estético.

6. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)

O adestramento do sentido de iniciativa e espírito emprendedor favorece a autonomía dos alumnos e das alumnas e o desenvolvemento de habilidades persoais para emprender accións innovadoras en contextos académicos que logo se poderán extrapolar a situacións vitais. Dende esta materia contribúese a que o alumnado sexa quen de deseñar, artellar, desenvolver e avaliar accións e proxectos, individuais ou colectivos, con creatividade, confianza, responsabilidade e sentido crítico. Así mesmo preténdese que os escolares aprendan a optimizar os seus propios recursos para a consecución de obxectivos, a asumir responsabilidades, e a adquirir hábitos que lles permitan superar dificultades no traballo e na consecución de metas establecidas.

7. Competencia para aprender a aprender (CAA)

Contribúese ao logro desta competencia ao desenvolver no alumnado estratexias e estruturas de aprendizaxe que favorecen a comprensión rigorosa dos contidos e que son extrapolables a outras áreas e contextos: a lectura comprensiva, reflexiva e crítica, a composición de resumos e de esquemas que organicen as ideas, a xestión axeitada das informacións obtidas de distintas fontes, a exposición e as conclusións sobre tarefas académicas, etc. Tamén contribuirá decisivamente o valorar a lectura e a escrita como fontes de enriquecemento propio.

Así mesmo, desenvólvese fomentando tarefas que permitan que o/a alumno/a tome conciencia do seu propio proceso de aprendizaxe para detectar así as súas fortalezas e debilidades. A este respecto as tarefas de autoavaliación xogan un papel moi importante.

3. OBXECTIVOS DA ESO

No marco da LOMCE (Decreto 86/2015), a Educación Secundaria Obrigatoria debe desenvolver nos alumnos e alumnas capacidades que lles permitan:

a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal

ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.

d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.

e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.

g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo/a, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.

i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.

l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.

m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

o) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersonal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

4. 2º ESO. LINGUA E LITERATURA GALEGA

4.1. CONTEXTUALIZACIÓN

En 2º ESO hai 69 alumnos/as (dos/as cales repiten 6) repartidos/as en tres grupos. Ademais, neste nivel tamén hai un Reforzo de Lingua cunha carga horaria de 2 horas semanais.

Canto aos usos lingüísticos, a pesar de procederen dun contorno eminentemente rural, a maioría do alumnado fala só ou máis castelán ca galego, dato moi preocupante para o futuro da lingua. Polo tanto, a expresión oral e o desenvolvemento nos escolares dunha actitude de aprecio e sensibilidade cara á lingua galega e a súa aceptación social serán aspectos aos que lle haberá que dedicar unha atención especial.

Por outra parte, neste nivel o elevado número de alumnos/as por aula dificultará de modo importante o labor docente, así como a atención á diversidade.

4.2. CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

Os contidos móstranse relacionados cos obxectivos, as competencias e os criterios de avaliación, dado que estes describen o que se pretende lograr e aqueles non son máis ca medios para acadalos e contribuír á adquisición das competencias. Pola súa banda, os estándares de aprendizaxe son unicamente especificacións dos criterios, isto é, concretan o que o alumnado debe saber comprender e saber facer ao longo do curso.

Consúltese o Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (páx. 26817 e seguintes)

4.3. TEMPORALIZACIÓN

A secuenciación dos contidos (detallados máis abaixo) seguirá a proposta elaborada pola docente encargada de impartir aulas neste nivel educativo. Porén, ao formar parte do proxecto E-Dixgal, este material será complementado coas actividades que ofrece a editorial dixital Netex Knowledge Factory (2020).

En cada unidade trataranse en primeiro lugar os contidos do bloque 1 e 2 (comunicación oral e escrita), a continuación e, nesta orde, os contidos do bloque 3, bloque 4 e bloque 5.

Ademais destes contidos, como apoio e fomento da lectura en galego, os/as alumnos/as deberán ler, cando menos, un libro por trimestre. A escolla das obras farase ao longo do curso, tendo en conta dous criterios: a calidade literaria e os gustos do alumnado.

A cada unidade dedicáraselle entre dúas ou tres semanas (6 ou 9 sesións lectivas), aínda que esta distribución poderá axustarse ás necesidades de cada grupo.

1ª AVALIACIÓN: Unidades 1-3

<u>UNIDADE DIDÁCTICA 1. Temporalización: Setembro – Outubro</u>	
<u>BLOQUES</u>	<u>CONTIDOS</u>
<u>BLOQUE 1 E 2</u> <u>COMUNICACIÓN ORAL E ESCRITA</u>	- Lectura inicial e comentario. - <u>TIPOLOXÍA TEXTUAL</u> : As noticias (titulares e portadas). - Os mecanismos de cohesión.
<u>BLOQUE 3</u> <u>FUNCIONAMENTO DA LINGUA</u>	- <u>VOCABULARIO</u> : A casa por dentro. - <u>MORFOLOXÍA</u> : A formación de palabras (l): lexema e morfemas. - <u>LETRAS E SIGNOS</u> : O alfabeto.
<u>BLOQUE 4</u> <u>LINGUA E SOCIEDADE</u>	A lusofonía.
<u>BLOQUE 5</u> <u>LITERATURA</u>	- <u>LITERATURA</u> : As características da literatura.

<u>UNIDADE DIDÁCTICA 2. Temporalización: Outubro – Novembro</u>	
<u>BLOQUES</u>	<u>CONTIDOS</u>
<u>BLOQUE 1 E 2</u> <u>COMUNICACIÓN ORAL E ESCRITA</u>	- Lectura inicial e comentario. - <u>TIPOLOXÍA TEXTUAL</u> : A narración. - Os conectores textuais.

BLOQUE 3 <u>FUNCIONAMENTO DA LINGUA</u>	- VOCABULARIO: A alimentación. - MORFOLOXÍA: A formación de palabras (ll): prefixos e sufixos. - LETRAS E SIGNOS: Vogais e consoantes.
BLOQUE 4 <u>LINGUA E SOCIEDADE</u>	Linguas minoritarias e minorizadas.
BLOQUE 5 <u>LITERATURA</u>	LITERATURA: Os xéneros literarios.

UNIDADE DIDACTICA 3. Temporalización: Novembro – Decembro	
BLOQUE	CONTIDOS
BLOQUE 1 E 2 <u>COMUNICACIÓN ORAL E ESCRITA</u>	- Lectura inicial e comentario. - TIPOLOXÍA TEXTUAL: O diario, o blog e a carta persoal. - O esquema e o mapa conceptual.
BLOQUE 3 <u>FUNCIONAMENTO DA LINGUA</u>	- VOCABULARIO: A diversidade social e cultural e a paz. - MORFOLOXÍA: O substantivo (xénero e número). - ORTOGRAFÍA: O uso de h, b/v e x/s.
BLOQUE 4 <u>LINGUA E SOCIEDADE</u>	A normalización.
BLOQUE 5 <u>LITERATURA</u>	- LITERATURA: O xénero narrativo.

2ª AVALIACIÓN: Unidades 4-6

UNIDADE DIDÁCTICA 4. Temporalización: Xaneiro – Febreiro	
BLOQUES	CONTIDOS
BLOQUE 1 E 2 <u>COMUNICACIÓN ORAL E ESCRITA</u>	- Lectura inicial e comentario. - TIPOLOXÍA TEXTUAL: Os textos poéticos. - A revisión e a presentación.
BLOQUE 3 <u>FUNCIONAMENTO DA LINGUA</u>	- VOCABULARIO: A música - MORFOLOXÍA: O adxectivo. - ORTOGRAFÍA: O uso de bl/br, pl/pr e fl/fr.
BLOQUE 4 <u>LINGUA E SOCIEDADE</u>	Os prexuízos lingüísticos.
BLOQUE 5 <u>LITERATURA</u>	- LITERATURA: O conto.

UNIDADE DIDÁCTICA 5. Temporalización: Febreiro – Marzo	
BLOQUES	CONTIDOS
BLOQUE 1 E 2 <u>COMUNICACIÓN ORAL E ESCRITA</u>	- Lectura inicial e comentario. - TIPOLOXÍA TEXTUAL: As solicitudes. - A comunicación non verbal.
BLOQUE 3 <u>FUNCIONAMENTO DA LINGUA</u>	- VOCABULARIO: O noso contorno. - MORFOLOXÍA: O verbo. - ORTOGRAFÍA: Os grupos consonánticos.
BLOQUE 4 <u>LINGUA E SOCIEDADE</u>	O galego no ámbito local.
BLOQUE 5 <u>LITERATURA</u>	- LITERATURA: A novela.

UNIDADE DIDÁCTICA 6. Temporalización: Marzo	
BLOQUES	CONTIDOS
BLOQUE 1 E 2 <u>COMUNICACIÓN ORAL E ESCRITA</u>	- Lectura inicial e comentario. - TIPOLOXÍA TEXTUAL: Os textos expositivos (o folleto). - Cooperación e cortesía.

BLOQUE 3 <u>FUNCIONAMENTO DA LINGUA</u>	- VOCABULARIO: A radio e a televisión. - SINTAXE: A frase (definición e clasificación). - ACENTUACIÓN: As regras xerais de acentuación.
BLOQUE 4 <u>LINGUA E SOCIEDADE</u>	<u>O galego na súa contorna e a transmisión lingüística.</u>
BLOQUE 5 <u>LITERATURA</u>	- LITERATURA: O xénero lírico (I).

3ª AVALIACIÓN: UNIDADES 7-9

UNIDADE DIDÁCTICA 7. Temporalización: Abril	
BLOQUES	CONTIDOS
BLOQUE 1 E 2 <u>COMUNICACIÓN ORAL E ESCRITA</u>	- <u>Lectura inicial e comentario.</u> - <u>A procura de información (internet).</u> - <u>A conversa.</u>
BLOQUE 3 <u>FUNCIONAMENTO DA LINGUA</u>	- VOCABULARIO: <u>O cine e o teatro.</u> - SINTAXE: <u>A cláusula (definición e clasificación).</u> - PUNTUACIÓN: <u>O punto, a coma e o punto e coma.</u>
BLOQUE 4 <u>LINGUA E SOCIEDADE</u>	<u>O galego no ámbito educativo.</u>
BLOQUE 5 <u>LITERATURA</u>	- LITERATURA: <u>O xénero lírico (II).</u>

UNIDADE DIDÁCTICA 8. Temporalización: Maio	
BLOQUES	CONTIDOS
BLOQUE 1 E 2 <u>COMUNICACIÓN ORAL E ESCRITA</u>	- <u>Lectura inicial e comentario.</u> - <u>O cine.</u>
BLOQUE 3 <u>FUNCIONAMENTO DA LINGUA</u>	- VOCABULARIO: <u>O parentesco.</u> - SINTAXE: <u>O suxeito e o predicado.</u> - PUNTUACIÓN: <u>Os dous puntos e os puntos suspensivos.</u>
BLOQUE 4 <u>LINGUA E SOCIEDADE</u>	<u>Os rexistros da fala.</u>
BLOQUE 5 <u>LITERATURA</u>	LITERATURA: <u>O xénero dramático (I).</u>

UNIDADE DIDÁCTICA 9. Temporalización: Maio – Xuño	
BLOQUES	CONTIDOS
BLOQUE 1 E 2 <u>COMUNICACIÓN ORAL E ESCRITA</u>	- <u>Lectura inicial e comentario.</u> - <u>Os textos académicos.</u>
BLOQUE 3 <u>FUNCIONAMENTO DA LINGUA</u>	- VOCABULARIO: <u>O tempo cronolóxico.</u> - SINTAXE: <u>Os complementos.</u> - PUNTUACIÓN: <u>Parénteses e comiñas.</u>
BLOQUE 4 <u>LINGUA E SOCIEDADE</u>	<u>A variedade estándar.</u>
BLOQUE 5 <u>LITERATURA</u>	- LITERATURA: <u>O xénero dramático (II).</u>

Con todo, esta secuenciación pode sufrir variacións dependendo da realidade concreta de cada grupo.

4.4. METODOLOXÍA E ACTIVIDADES

A metodoloxía seguirá as directrices que se establecen no Real Decreto 86/2015, do 25 de xuño de acordo con novo enfoque educativo baseado na aprendizaxe por competencias, coñecemento na práctica.

- Será **activa e participativa**. O alumnado adquirirá un grao considerable de protagonismo e orientarase ao coñecemento na práctica. A estes efectos, o docente máis que un simple transmisor de contidos pasará a ser esencialmente un xestor do coñecemento e tentará crear un ambiente que favoreza a iniciativa, premiando a acción e participación do alumno/a por riba das respostas que poida dar, educando aos alumnos/as en que o erro é unha extraordinaria oportunidade para aprender. Con isto, conseguirase unha clase máis participativa, máis plural, onde todos os alumnos/as tomen o risco de equivocarse e estes gañarán en confianza, mellorarán o seu autoconceito e reforzarán a súa autoestima.
- O alumno/a traballará de forma individual e en pequeno grupo. Recorrerase a esta disposición fundamentalmente naquelas actividades que perseguen habilidades de comunicación entre iguais e promover actitudes de respecto, cooperación e integración. Noutras ocasións poden ser breves interaccións entre parellas ou tríos que lles permita aos estudantes asentarse e reflexionar sobre o contido que están traballando. Fomentarase, xa que logo, tanto o **traballo reflexivo individual** como a **aprendizaxe cooperativa**.
- **Creativa**. Realizaranse actividades que axuden a desenvolver a creatividade do/a alumno/a a través esencialmente do obradoiro de lingua e literatura, onde os/as alumnos/as terán que crear os seus textos de acordo cunhas pautas dadas. A lectura posterior en voz alta para que os demais as valoren favorecerá o xuízo crítico e a o traballo cooperativo.
- **Individualizada**. Terase en conta a **diversidade** do alumnado para garantir o desenvolvemento de todos os/as alumnos/as e máis unha atención personalizada en función das necesidades de cadaquén. Para isto, propoñeranse actividades de moi diferente tipo, en resposta ás múltiples intelixencias predominantes no alumnado. Ademais, en función das necesidades que presenten, desenvolveranse **actividades de ampliación e reforzo ou recuperación**, co fin de axustarnos aos diferentes ritmos de aprendizaxe.
- O mecanismo metodolóxico fundamental para abordar os bloques de Comunicación oral e Comunicación escrita será o **traballo con textos** (orais e escritos) de todo tipo (textos literarios, da vida cotiá, expositivos, argumentativos, narracións, descricións, textos xornalísticos, diálogo). Con eles realizaranse actividades de lectura comprensiva, análise, e expresión oral (orientadas fundamentalmente á manifestación das propias experiencias e opinións, e a favorecer o pensamento crítico) e redacción. Partindo destes, iranse integrando os contidos relacionados co funcionamento da lingua: ampliación de vocabulario, gramática e ortografía, sempre dende un enfoque práctico.
- A **metodoloxía básica do estudo da literatura** centrarase na comprensión de conceptos e procedementos básicos, no comentario guiado de textos, na lectura expresiva ou dramatizada de fragmentos dos distintos xéneros literarios e na creación propia a partir de modelos dados.
- Promoverase a **autoavaliación e a coavaliación** para reforzar o papel protagonista do alumnado no seu proceso de aprendizaxe. Preténdese que os/as alumnos/as tomen conciencia dos seus logros ou fortalezas e das súas debilidades, e reflexionen sobre a súa maneira de aprender. Neste sentido, entre outras actividades, incluírase a elaboración dun portfolio como unha tarefa máis.
- Incidirase nas **tarefas competenciais**, que facilitarán a vinculación con contextos reais e permitirán a contextualización de aprendizaxes en situacións cotiás e próximas ao alumnado, así como o tratamento da interdisciplinariedade.
- Dado que a Lingua Galega e Literatura é unha materia das denominadas instrumentais, o traballo de aula non só se centrará na consecución de obxectivos curriculares a través dos contidos do

currículo, senón tamén no desenvolvemento de habilidades que favorezan a aprendizaxe do alumnado noutras áreas, facendo fincapé nas **técnicas de estudo**.

- Co fin de **promover o gusto pola lectura** e exercitar aos alumnos/as na comprensión lectora, ademais de dedicar un tempo na aula a esta tarefa, os/as alumnos/as terán que ler ao longo do curso (unha por avaliación) **tres obras completas axeitadas ao seu nivel**. O título das mesmas determinarase ao principio de cada trimestre.
- **Fomentarse o uso das TIC** para a resolver actividades, realizar traballos ou presentacións, ampliar ou completar a información do libro, sen esquecer os métodos de busca tradicionais: uso do dicionario, enciclopedias, etc. Con certa frecuencia, empregaremos os recursos da **aula ABALAR** para a realización de actividades interactivas e de repaso, proxección de vídeos explicativos e uso do encerado dixital, contribuíndo ao adestramento na competencia dixital.
- Por último, fomentarse a **autonomía persoal** na resolución de problemas.

As actividades concretas destinadas a traballar cada un dos estándares, serán, en liñas xerais, as propostas ao respecto polo libro de texto de referencia.

4.5. MATERIAIS E RECURSOS

- Material de elaboración propia por parte da docente, complementado co libro dixital do alumnado: E-Dixgal.
- Libro do alumnado: E-Dixgal
- Recursos para o profesorado da web <http://evaformacion.edixgal.com>.
- Recursos dixitais do repositorio Abalar: <https://www.edu.xunta.gal/espazoAbalar/>
- Materiais complementarios doutras editoriais (audios, vídeos e actividades interactivas).
- Dicionarios.
- Encerado dixital e portátiles dos/as alumnos/as.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.
- Ferramentas de avaliación e autoavaliación, modelos de rúbricas e rexistros...
- Ademais dos materiais citados, o profesorado poderá empregar outros recursos se o estima conveniente: fotocopias, presentacións, vídeos, audicións..., como apoio ao seu labor docente.

4.6. MÍNIMOS ESIXIBLES

Bloque 1. Comunicación oral. escoitar e falar

- ✓ Comprende o sentido global de diferentes textos orais dos medios de comunicación audiovisual (noticias, crónicas e reportaxes), e dos ámbitos social e educativo; identifica a súa intención comunicativa, o tema, as ideas principais e traslada a información a esquemas ou resumos. (CCL, CCA)
- ✓ Escoita con respecto e interese e cumpre as normas de cortesía básicas que favorecen a comunicación. (CCL, CSC)
- ✓ Produce textos orais, espontáneos ou planificados, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección. (CCL, CSC).
- ✓ Exprésase oralmente respectando as regras morfosintácticas do galego (en especial a colocación do pronome átono), así como a fonética galega (especialmente a realización dos fonemas /j/ e /ɲ/ e dos fonemas vocálicos de grao medio) e evita os castelanismos máis frecuentes. (CCL, CSC)

Bloque 2. Comunicación escrita: ler e escribir.

- ✓ Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e respectando os patróns fonéticos do galego (CCL, CSC)
- ✓ Comprende textos da vida cotiá e das relacións sociais (diarios, cartas persoais, avisos e solicitudes), dos medios de comunicación (noticias), e da vida educativa (especialmente instrutivos e expositivos. (CSC, CCL)
- ✓ Escrebe textos propios da vida cotiá e das relacións sociais (diarios, cartas persoais...), dos medios de comunicación (noticias), así como textos de distintas tipoloxías (fundamentalmente, narrativos e descritivos) con adecuación, coherencia, cohesión, corrección gramatical e ortográfica, e boa presentación, imitando textos (CCL, CSC, CD).
- ✓ Usa os recursos que ofrecen as bibliotecas e as TIC para seleccionar información e para crear textos propios. (CD, CAA, CSIEE)
- ✓ Utiliza técnicas de análise do contido e de estratexias de lectura comprensiva: subliñado, esquemas, resumos, etc., así como técnicas e estratexias para a produción de textos escritos (planificación e revisión) (CCL, CAA, CSIEE)

Bloque 3. Funcionamento da lingua

- ✓ Coñece e utiliza un léxico amplo e preciso adecuado ao seu nivel e emprega progresivamente o vocabulario temático traballado na aula (CCL, CEC)
- ✓ Recoñece e pronuncia correctamente os fonemas propios da lingua galega (CCL)
- ✓ Coñece e aplica as normas ortográficas (principalmente acentuación, b/v, h, maiúsculas...) (CCL)
- ✓ Coñece as normas de uso dos signos de puntuación (nomeadamente punto, coma) e úsaos nos seus escritos de acordo coa cohesión textual. (CCL)
- ✓ Identifica os distintos tipos de palabras e recoñece a súa estrutura, e a súa caracterización morfolóxica e aplícao nas súas producións. (CCL)
- ✓ Identifica e usa os conectores textuais máis comúns (espazo, oposición, contraste, adición) e os principais mecanismos gramaticais e léxicos de cohesión interna (CCL)
- ✓ Coñece os compoñentes sintácticos da oración simple e emprega este coñecemento para elaborar enunciados, orais e escritos, cohesionados e correctos. (CCL)
- ✓ Utiliza os dicionarios e outras fontes de consulta en diferentes soportes para resolver dúbidas e progresar na aprendizaxe. (CAA)

Bloque 4: Lingua e sociedade

- ✓ Valora as linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo e aprecia o plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade (CSC, CEC)
- ✓ Coñece os territorios que integran a comunidade lusófona e valora a importancia da relación de Galicia con dita comunidade (CSC, CEC)
- ✓ Describe a situación sociolingüística de Galicia (atendendo á presenza da lingua galega no contorno) (CSC)
- ✓ Coñece o concepto de normalización e valora a importancia de contribuír individual e socialmente á normalización da lingua galega. (CSC, CEC)

- ✓ Describe a situación legal das linguas do Estado español. (CSC, CCL)
- ✓ Identifica as variantes internas do galego e a función da lingua estándar como variante unificadora. (CCL, CSC)
- ✓ Coñece os trazos máis importantes das variantes xeográficas do galego e aprecia a variante propia rexeitando os prexuízos lingüísticos asociados a ela. (CCL, CSC)

Bloque 5. Educación literaria

- ✓ Le expresiva e comprensivamente textos narrativos breves, localiza e describe os elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais. (CCL, CEC)
- ✓ Le expresiva e comprensivamente poemas, determina o tema principal, a estrutura xeral e pon de relevo os principais recursos estilísticos. (CCL, CEC)
- ✓ Le dramatizada e comprensivamente pezas teatrais e recoñece os seus compoñentes. (CCL, CEC)
- ✓ Coñece, identifica e interpreta os recursos retóricos nos textos literarios e a súa funcionalidade nos mesmos. (CCL, CEC)
- ✓ Le e comprende obras literarias axeitadas á súa idade (tres ao longo do curso), e expón unha opinión persoal sobre a lectura. (CCL, CEC)
- ✓ Escribe textos sinxelos con intención estética, utilizando os coñecementos literarios (os recursos retóricos, por exemplo) traballados na aula (CCL, CEC)

4.7. PROCEDIMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Os criterios de avaliación están referidos e relacionados no punto 6.2 da presente programación, onde aparecen organizados xunto cos contidos curriculares, os estándares de aprendizaxe e as competencias clave.

A avaliación estará enfocada, non só a medir os logros, senón a mellorar a aprendizaxe do alumnado: polo tanto, considerarase como un proceso integrado no proceso de ensino-aprendizaxe, co obxectivo de detectar as dificultades, pescudar as causas e adaptar as actividades.

A profesora ou profesor realizará unha avaliación inicial ao principio de curso. Esta avaliación inicial será completada coa avaliación formativa, que se realizará ao longo do curso, recollendo información sobre a marcha do alumnado no referido ao traballo diario, actitude e participación, e ás súas intervencións orais espontáneas ou planificadas. Ao final ou durante cada período avaliativo, haberá ademais, cando menos, unha proba escrita que recollerá os estándares de aprendizaxe traballados. Nestas probas haberá cuestións correspondentes a diferentes bloques de contidos.

O alumnado que non alcance o mínimo de 5 puntos nas avaliacións parciais ten a posibilidade de realizar unha proba de recuperación correspondente a cada trimestre, así como modificar actitudes ou hábitos de traballo na avaliación seguinte. Seguirase o procedemento de avaliación sumativa, de modo que a superación dunha avaliación supón liberación de materia; aínda que, como é de supoñer, os/as alumnos/as deberán ir incorporando nas súas producións os coñecementos lingüísticos que vaian adquirindo. Dada a súa natureza, a avaliación da comunicación oral terá tamén un carácter continuo.

Nas cualificacións parciais e final influirán o grao de consecución dos estándares por parte do alumno/a (criterio este básico e fundamental); a actitude de traballo, interese e respecto amosados na clase durante todo o curso; e, finalmente, as lecturas e traballos realizados. A realización de lecturas e traballos con carácter voluntario por parte do alumnado será valorada positivamente.

Á parte da avaliación por parte do profesorado, fomentárase a participación do alumnado no proceso de avaliación a través da autoavaliación e, en menor medida, da coavaliación para axudarlles a ser conscientes de como aprenden, das razóns dos seus logros ou fracasos e de como poden mellorar, co fin de facelos tamén responsables da súa propia aprendizaxe.

Para levar a cabo o proceso de avaliación, iso é, a medición do grao de logro dos diferentes estándares de aprendizaxe, recollerase a maior cantidade de información posible, empregando diversos instrumentos de avaliación que serán rexistrados no caderno do profesor:

- ✓ Probas escritas que recollan os estándares de aprendizaxe.
- ✓ Seguimento e rexistro do traballo diario a través do caderno e das actividades cotiás (realización e resolución)
- ✓ Traballos individuais ou en grupo, presentados por escrito ou expostos oralmente
- ✓ Audicións para valorar o grao de comprensión oral.
- ✓ Observación directa e valoración (coa axuda das rúbricas) das intervencións orais tanto espontáneas como planificadas
- ✓ Observación directa da súa actitude: atención, razoamentos, participación, interese, iniciativa persoal e autonomía no desenvolvemento das tarefas, uso das TIC e dicionarios para a busca de información, así como a súa actitude ante a lingua.
- ✓ Outros: Preguntas directas na clase, probas de atención...

Así mesmo, para que os/as alumnos/as avalíen o seu propio rendemento proporcionaráselle algunhas ferramentas ou instrumentos de autoavaliación (fichas, táboas, dianas e escalas de autoavaliación e/ou coavaliación), para autoavaliar tanto o seu dominio dos estándares como aqueles que teñen que ver con hábitos e técnicas de estudo: o seu traballo diario, xestión e organización do seu tempo, actitude, uso dos recursos...

4.8. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

1. Criterios de cualificación nas avaliacións parciais

A cualificación obtérase conforme á seguinte ponderación:

- ✓ O 80% da nota corresponderá á media aritmética das probas escritas (dúas por trimestre). Nestas probas valoráranse os contidos e a correcta expresión dos mesmos (coherencia, cohesión e axeitada presentación). Nestas probas haberá preguntas correspondentes aos diferentes bloques de contidos (comprensión oral ou escrita, expresión escrita, funcionamento da lingua, lingua e sociedade e mais literatura).

Despois de sumada a nota do contido da proba, descontárase 0.05 por cada til non diacrítico incorrecto, e 0.1 polo resto das faltas ortográficas, erros morfosintácticos (uso de tempos compostos, formación de femininos e plurais, incorrecta colocación do pronome) e léxico-semánticos (fundamentalmente castelanismos), ata un máximo de 1 punto.

Será preciso acadar unha nota mínima de 3 nas probas escritas para facer a media.

- ✓ O 10% corresponderá ao resultado da proba da lectura obrigatoria de cada trimestre. Esta consistirá nunha proba (oral ou escrita). Valorárase a lectura, a correcta comprensión da obra e a expresión adecuada dos contidos.
- ✓ O 10% da nota extraeráse do traballo diario do/a alumno/a, onde se terá en conta a realización en tempo e correcta das tarefas diarias, tanto na aula como na casa. Traballos que se esixan puntualmente: redaccións ou calquera outra composición escrita de calquera tipoloxía: a expresión oral, resultado tanto de intervencións espontáneas como planificadas; a lectura expresiva de

textos; a orde e limpeza no caderno, a actitude e participación activa.

Ademais disto, valorarase positivamente a lectura voluntaria doutros libros suxeridos polo profesor, sempre que estea superada a lectura correspondente ao trimestre. A comprobación da lectura comprensiva das mesmas farase, ben a través dun traballo, ben cunha proba (escrita ou oral). Así mesmo, poderá valorarse positivamente a presentación de exemplares aos concursos literarios en galego que organice o centro, sempre que se axusten ás bases e posúan un mínimo de calidade.

Esta bonificación, que suporá o incremento de como máximo un 0,5 na nota final da avaliación, non posibilitará en ningún caso a superación da cualificación máxima (10 puntos).

Se un alumno/a non se presenta a unha proba escrita e non xustifica a súa ausencia, terá en dita proba unha cualificación de cero. Se non se pode presentar por unha causa xustificada, o profesor ou profesora correspondente establecerá outra data para facer a proba.

O uso de calquera caste de medio fraudulento na realización dun exame implicará a obtención automática dun cero (0) na dita proba.

2. Avaliación final ordinaria

- ✓ A cualificación final da materia será a media aritmética das cualificacións das tres avaliacións.
- ✓ O aprobado acádase se as tres avaliacións están superadas cun mínimo de 5 puntos. Non obstante, tamén se pode superar a materia no caso de que unicamente unha avaliación estea suspensa cun mínimo de 4 puntos, sempre que a media resultante das tres avaliacións sexa igual ou superior a 5 puntos.
- ✓ Excepcionalmente, cando na terceira avaliación un alumno ou alumna vise interrompido bruscamente o seu proceso formativo por mor dunha enfermidade grave cuxo tratamento leve consigo hospitalización e, consecuentemente, non poida asistir ás probas finais de xuño, será avaliado/a considerando unicamente os resultados acadados ata a data da súa marcha, sempre que teña asistido como mínimo a un 75% do total das sesións lectivas contempladas no calendario escolar.

3. Procedementos de recuperación

- ✓ O alumnado que non acade unha cualificación mínima de 5 nalgunha avaliación poderá realizar unha recuperación da mesma, incluída a lectura (caso de non estar superada) ao longo do curso.
- ✓ No exame final de xuño cada alumno/a examinarase da avaliación ou avaliacións que teña suspensa/s. Porén, no caso de non ter ningunha avaliación aprobada, o alumnado fará unha proba global dos contidos de toda a materia (incluídas as lecturas, se non están superadas).

4.9. AVALIACIÓN INICIAL

Ao principio de curso realizarase unha avaliación inicial. Avaliaranse neste momento os coñecementos previos e capacidades do/a alumno/a como punto de partida para orientar mellor o proceso de ensino-aprendizaxe.

A súa finalidade é obter información tanto das necesidades individuais (identificar os alumnos ou as alumnas que necesitan un maior seguimento ou personalización da súa aprendizaxe, por presentar deficiencias ou ben altas capacidades), como de grupo (identificar as fortalezas e debilidades do grupo en canto aos aspectos competenciais, para decidir os desempeños prioritarios que hai que practicar no grupo nesta materia).

Instrumentos:

- ❖ Unha proba escrita orientada basicamente a coñecer o dominio de destrezas básicas (comprensión e expresión) e o grao de coñecemento de conceptos lingüísticos e literarios básicos que se supón que se deben ter adquiridos neste nivel.

Esta proba poderá ser corrixida en grupo (grupo-clase ou pequenos grupos) para que nun exercicio de autoavaliación e coavaliación os propios alumnos e alumnas sexan conscientes dende o principio das súas dificultades.

- ❖ Unha proba de lectura para comprobar o grao de fluidez lectora.
- ❖ Unha proba de comprensión oral.
- ❖ Como actividade de avaliación inicial incluírase tamén unha sesión de **presentación oral dos integrantes do grupo-clase.** Permitirá que se dean a coñecer aos demais membros do grupo, dado que chegan ao centro por primeira vez; saber dos seus gustos e afeccións; e apreciar a súa fluidez á hora de expresarse en galego.

A avaliación inicial terá lugar preferentemente durante a **primeira semana de clases.**

Ademais de avaliar aspectos curriculares, durante as primeiras semanas tamén se recompilará información relativa aos seguintes aspectos.

- O funcionamento do grupo (clima da aula, nivel de disciplina, atención...).
- Os aspectos que se deben ter en conta para distribuír os alumnos e alumnas na aula ou agrupalos para os traballos cooperativos.
- Grao de interese e motivación do alumnado.
- Alumnado con circunstancias persoais especiais (por estar en risco de exclusión, pola súa historia familiar, etc.).

A avaliación destes aspectos farase por medio da observación directa, e da información que se obterá dos compañeiros e do Dpto. de Orientación nas sesións de avaliación inicial.

4.10. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

As medidas de atención á diversidade estableceranse a partir da información extraída na avaliación inicial e das necesidades que se vaian observando ao longo do curso. Teranse en conta a diversidade na comprensión, na capacitación, na comunicación e a diversidade de interese e motivación.

Para o tratamento da diversidade individual en 2º ESO prevense as seguintes medidas:

- **Actividades de reforzo, recuperación e ampliación**

Para o alumnado con dificultades para acadar os mínimos esixibles na materia, estableceranse medidas de reforzo e recuperación. De xeito análogo, se hai alumnado que demostre un dominio claro dos obxectivos fixados para a materia, estableceranse medidas de ampliación.

Con carácter xeral, estas medidas consistirán na proposta de traballo práctico adicional, baseado nos materiais deseñados a tal efecto por Anaya. Centraranse nos seguintes aspectos:

- a) Reforzo e ampliación dos aspectos traballados en cada unidade.
- b) Comprensión lectora e comentario en lecturas complementarias.
- c) Prácticas de competencias.
- d) Expresión.

- **Adaptacións Curriculares Individualizadas**

Realizaranse Adaptacións Curriculares Individualizadas a aqueles alumnos/as que presenten un desfase curricular moi acentuado. O profesorado implicado, en colaboración co Departamento de Orientación, deseñará as actividades precisas para o seu desenvolvemento, adaptando o currículo ás posibilidades do alumnado. Estes alumnos/as combinarán o traballo no grupo-clase con clases de apoio individualizadas a cargo do profesorado de Pedagogía Terapéutica.

- **Tratamento co alumnado repetidor**

As características do alumnado repetidor (diferentes intereses, motivacións, adquisicións de capacidades...), determinan a necesidade dunha diversidade metodolóxica no proceso de aprendizaxe, sobre todo no caso deste alumnado, que amosa, nunha alta porcentaxe, certa desmotivación académica que se agrava máis no caso da materia de Lingua galega, proceso alimentado por toda unha serie de prexuízos inculcados no ámbito familiar e social.

Deste xeito, para que todo o alumnado repetidor poida acadar os obxectivos do nivel educativo no que se atopa, teranse en conta os seguintes puntos:

- Procurarlle, sempre que o permita a marcha da clase, ritmos de traballo diferentes.
- Reforzar o traballo do alumnado que amose capacidade cara un maior afondamento na análise dos conceptos.
- Facilitar axuda ao alumnado que presente dificultades na aprendizaxe.
- Orientar ao alumnado repetidor desencantado co sistema cara a súa integración laboral e profesional.

Estas actuacións concretaranse nun plan específico personalizado, tal e como establece o artigo 52 da Orde do 8 de setembro de 2021. Farase seguimento do mesmo nas diferentes sesións de avaliación

- **Grupo de Reforzo de Lingua**

Neste curso contamos cun grupo de Reforzo de Lingua cunha carga horaria de 2 horas semanais. A principal finalidade é conseguir que o alumnado que se integre a este reforzo logre acadar os obxectivos xerais do curso partindo, en principio, dunha atención máis personalizada e metodolóxica práctica.

Deste xeito, o alumnado a quen vai dirixido este reforzo é aquel que amosa carencias importantes nas aprendizaxes de comprensión e expresión ou problemas de motivación.

Ao longo do curso centrarémonos, principalmente, nos seguintes aspectos:

<u>COMPRESIÓN</u>	<u>Comprensión lectora.</u>
	<u>Comprensión de textos orais.</u>
	<u>Adecuación texto/contexto.</u>
<u>LECTURA</u>	<u>Desenvolvemento do hábito lector.</u>
	<u>1. Lectura en voz alta na aula.</u>
	<u>2. Lectura individual con cuestións guiadas.</u>
<u>EXPRESIÓN</u>	<u>Produción de textos orais.</u>
	<u>Produción de textos escritos.</u>
	<u>Corrección lingüística oral e escrita.</u>
	<u>Corrección ortográfica.</u>
<u>ESTUDO DA LINGUA</u>	<u>Léxico: ampliación, corrección, precisión.</u>
	<u>Gramática.</u>

5. 2º ESO. XADREZ

5.1. INTRODUCCIÓN CONTEXTUALIZACIÓN

A impartición desta disciplina enmárcase no disposto no Decreto 86/2015 de 25 xuño, e insírese no sistema educativo como unha materia de libre configuración autonómica de elección para os centros.

O xadrez é un xogo de lóxica e estratexia que axuda a adquirir hábitos, actitudes e procesos de pensamento imprescindibles na ESO. Cando xogamos reflexivamente débense seguir pasos semellantes aos necesarios para desenvolver calquera outro tipo de problema. Xogando créase un clima favorable á discusión e ao debate, o que fomenta a expresión oral en diferentes contextos. Favorécese a capacidade de formular instrucións e a expresión do razoamento das estratexias seguidas no xogo mediante un novo código de comunicación. O xadrez tamén facilita os procesos de socialización establecendo entre o alumnado relacións de cooperación, o cal favorece que cada alumno/a afiance a súa identidade persoal, adquira hábitos de convivencia democrática e aprenda a ser unha persoa independente que aborda a análise de situacións para obter as súas propias conclusións a través dunha actitude crítica ante o mundo.

5.2. CONTRIBUCIÓN DESTA MATERIA AO LOGRO DAS COMPETENCIAS CLAVE

A **comunicación lingüística** desenvólvese a través do uso do vocabulario específico da materia, da realización de produción escrita e da exposición oral dos razoamentos lóxicos aos que se chegue en cada situación.

A **competencia matemática e as competencias básicas en ciencia e tecnoloxía** desenvolveranse nomeadamente coa resolución de problemas de calquera índole mediante o razoamento lóxico. Cómpresinalar que o xadrez e a competencia matemática van moi unidos pola súa propia natureza.

A **competencia dixital** vaise desenvolver co frecuente emprego das TIC na procura e no almacenamento de información e coas aplicacións e os programas propios do xadrez.

Aprender a aprender é unha competencia de forte presenza no xadrez, pois este reclama constantemente procesos de análise e reflexión do alumnado.

As **competencias sociais e cívicas** alcanzaranse a través da realización das actividades de xeito cooperativo, procurando que o alumnado traballe en grupo e interactúe respectando as normas segundo o contexto onde se atope.

O **sentido de iniciativa e espírito emprendedor** conséguese mediante esta materia a través do desenvolvemento da creatividade, do esforzo persoal, da capacidade de análise, da planificación, da organización e toma de decisións, da resolución de problemas, da xestión de riscos, da avaliación e da autoavaliación, etc., que supón de por si o xadrez.

A **conciencia e expresións culturais** vaise traballar a través da análise da evolución histórica do propio xogo e mais das diferentes tendencias artísticas nos deseños das pezas do xadrez ao longo da historia e nas diferentes culturas

5.3. CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

	<u>Xadrez. 2º de ESO</u>			
<u>Obxectivos</u>	<u>Contidos</u>	<u>Criterios de avaliación</u>	<u>Estándares de aprendizaxe</u>	<u>Competencias clave</u>
	<u>Bloque 1. Fundamentos do xadrez</u>			
b f g	<u>B1.1. Taboleiro: colocación, cadros, columnas, ringleiras, diagonais, flancos e centro.</u>	<u>B1.1. Utilizar adecuadamente o taboleiro de xadrez.</u>	<u>XAB1.1.1. Sitúa adecuadamente o taboleiro e identifica ringleiras, columnas diagonais, flancos e centro antes de empezar a xogar.</u>	<u>CMCCT</u>
			<u>XAB1.1.2. Aplica conceptos xeométricos sinxelos (paralelismo, perpendicularidade, ángulos, polígonos, áreas, etc.) co movemento das pezas no taboleiro.</u>	<u>CMCCT</u> <u>CAA</u>
b h i o	<u>B1.2. Pezas: nome e colocación. Vocabulario do xadrez.</u>	<u>B1.2. Coñecer as pezas do xadrez e o seu vocabulario específico en diferentes linguas.</u>	<u>XAB1.2.1. Coñece o nome das pezas en varias linguas e sabe colocalas no taboleiro.</u>	<u>CCL</u> <u>CMCCT</u>
			<u>XAB1.2.2. Usa con corrección o vocabulario específico do xadrez.</u>	<u>CCL</u>
b f g h l	<u>B1.3. Movementos das pezas.</u> <u>B1.4. Reloxo: tipos ao longo da historia.</u> <u>B1.5. Valor das pezas. Equivalencias.</u>	<u>B1.3. Aplicar adecuadamente os movementos e o valor das pezas de xadrez no xogo.</u>	<u>XAB1.3.1. Reproduce con corrección os movementos das pezas do xadrez.</u>	<u>CMCCT</u> <u>CAA</u>
			<u>XAB1.3.2. Distingue o valor das pezas do xadrez.</u>	<u>CMCCT</u>
			<u>XAB1.3.3. Identifica os tipos de reloxos ao longo da historia do xadrez.</u>	<u>CCL</u>
			<u>XAB1.3.4. Utiliza o reloxo nunha partida.</u>	<u>CMCCT</u>
			<u>XAB1.3.5. Realiza operacións combinadas cos valores das pezas, aplicando correctamente a xerarquía de operacións.</u>	<u>CMCCT</u> <u>CAA</u>
			<u>XAB1.3.6. Realiza e formula actividades e problemas matemáticos onde se manexe o valor das pezas do xadrez de xeito creativo.</u>	<u>CCL</u> <u>CMCCT</u> <u>CAA</u> <u>CSIEE</u>
b f g	<u>B1.5. Capturas das pezas.</u> <u>B1.6. Ameazas e defensas. Xogadas erróneas.</u>	<u>B1.4. Realizar adecuadamente en xogadas a captura das pezas, defensas e ameazas e identificar cando son erróneas.</u>	<u>XAB1.4.1. Aplica a captura das pezas.</u>	<u>CMCCT</u> <u>CAA</u>
			<u>XAB1.4.2. Identifica xogadas erróneas con certa rapidez.</u>	<u>CMCCT</u> <u>CAA</u>
			<u>XAB1.4.3. Aplica as formas de defenderse das ameazas das pezas.</u>	<u>CMCCT</u> <u>CAA</u>
			<u>XAB1.4.4. Recoñece os motivos polos que un/unha xogador/a sacrifica unha peza.</u>	<u>CMCCT</u> <u>CAA</u>
b	<u>B1.7. Enroque: curto e longo. Condicións para</u>	<u>B1.5. Utilizar os tipos de enroque</u>	<u>XAB1.5.1. Recoñece os tipos de enroque.</u>	<u>CMCCT</u>

<u>Xadrez. 2º de ESO</u>				
<u>Obxectivos</u>	<u>Contidos</u>	<u>Criterios de avaliación</u>	<u>Estándares de aprendizaxe</u>	<u>Competencias clave</u>
I g	<u>o enroque.</u>	<u>e valorar o máis adecuado en cada caso.</u>	<u>XAB1.5.2. Aplica correctamente o enroque ao longo dunha partida.</u>	CMCCT CAA
			<u>XAB1.5.3. Identifica cando se pode facer o enroque.</u>	CMCCT CAA
			<u>XAB1.5.4. Representa sobre o taboleiro casos prácticos sobre o enroque.</u>	CMCCT CAA
Bloque 2. O xogo en acción				
b f g	<u>B2.1. Concepto de xaque. Defensa e tipos.</u> <u>B2.2. Xaque mate. Mates famosos.</u> <u>B2.3. Combinacións de xaque mate: con dama, con torre, con alfil, con cabalo e con peón.</u> <u>B2.4. Xaque mate en unha, dúas ou tres xogadas con diferentes pezas.</u>	<u>B2.1. Coñecer e utilizar o xaque, o xaque mate e os mates máis famosos en xogadas con diferentes pezas e coas distintas combinacións.</u>	<u>XAB2.1.1. Realiza xaqes como estratexia de ataque nunha partida.</u>	CMCCT CAA
			<u>XAB2.1.2. Recoñece as formas de evitar un xaque ao longo dunha partida e elixe a máis conveniente en cada caso.</u>	CMCCT CAA
			<u>XAB2.1.3. Reproduce nun taboleiro os mates máis famosos.</u>	CMCCT
			<u>XAB2.1.4. Reproduce xaque mate con rei e outras pezas, contra o rei contrario.</u>	CMCCT CAA
			<u>XAB2.1.5. Resolve e formula casos prácticos de xaque mate en unha, dúas ou tres xogadas.</u>	CMCCT CAA
b f g	<u>B2.5. Táboas: tipos.</u>	<u>B2.2. Identificar e reproducir casos de táboas.</u>	<u>XAB2.2.1. Distingue todos os casos de táboas.</u>	CMCCT
			<u>XAB2.2.2. Reproduce casos prácticos de táboas nunha xogada.</u>	CMCCT CAA
b f g	<u>B2.6. Notación das xogadas: alxébrica e descritiva (clásica).</u>	<u>B2.3. Anotar correctamente os movementos dunha partida.</u>	<u>XAB2.3.1. Anota correctamente os movementos das pezas nun patrón de xadrez ao longo dunha partida.</u>	CMCCT
			<u>XAB2.3.2. Establece equivalencias entre a anotación alxébrica en xadrez coa representación de puntos no plano nos eixes cartesianos.</u>	CMCCT CAA
			<u>XAB2.3.3. Reproduce unha partida no taboleiro desde as anotacións alxébricas.</u>	CMCCT
b f g	<u>B2.7. Combinacións: dobre ameaza, cravada, descuberta e raios X.</u>	<u>B2.4. Identificar e utilizar con corrección os tipos de combinacións.</u>	<u>XAB2.4.1. Distingue as fases dunha combinación: formulación, análise e combinación.</u>	CMCCT
			<u>XAB2.4.2. Realiza dobres ameazas, cravadas, descubertas e raios X.</u>	CMCCT
			<u>XAB2.4.3. Realiza os dous tipos de descubertas.</u>	CMCCT
			<u>XAB2.4.4. Reproduce e formula posicións no taboleiro de xadrez de todos os casos de combinacións.</u>	CMCCT CAA

<u>Xadrez. 2º de ESO</u>				
<u>Obxectivos</u>	<u>Contidos</u>	<u>Criterios de avaliación</u>	<u>Estándares de aprendizaxe</u>	<u>Competencias clave</u>
b f g	<u>B2.8. Intercambios: presión-defensa, intercambios de pezas, simplificación e contraataque.</u>	<u>B2. 5. Realizar intercambios eficaces ao longo dunha partida.</u>	<u>XAB2.5.1. Aplica intercambios eficaces ao longo da partida.</u>	CMCCT CAA
			<u>XAB2.5.2. Identifica cando nunha simplificación se entra no final de xoqo.</u>	CMCCT CAA
			<u>XAB2.5.3. Formula situacións de todos os casos de intercambio de pezas.</u>	CMCCT CAA
b f g	<u>B2.9. Introducción aos principios da apertura. Erros na apertura.</u>	<u>B2.6. Aplicar as distintas aperturas.</u>	<u>XAB2.6.1. Coñece como se domina o centro na apertura.</u>	CMCCT CAA
			<u>XAB2.6.2. Aplica as normas básicas da apertura e evita erros graves.</u>	CMCCT CAA
			<u>XAB2.6.3. Anticipa as posibles xoqadas do/da contrincante.</u>	CMCCT CAA
b g	<u>B2.10. Final. Finais de rei e peóns. Finais con pezas.</u>	<u>B2.7. Resolver eficazmente os distintos finais que se poidan presentar ao longo dunha partida.</u>	<u>XAB2.7.1. Reproduce e aplica a regra do cadrado no final de rei e peóns, a regra da posición, o final de rei contra rei e peón, o final de dous peóns e os finais de dous peóns e pezas menores.</u>	CMCCT CAA
<u>Bloque 3. Transversalidade no xadrez</u>				
a b c e f g h l ñ	<u>B3.1. Historia do xadrez. Lenda de Sissa.</u> <u>B3.2. Campións e campioas do mundo.</u>	<u>B3.1. Recoñecer e explicar os feitos históricos máis salientables da historia do xadrez.</u>	<u>XAB3.1.1. Utiliza o concepto de sucesión numérica na lenda de Sissa.</u>	CMCCT CCEC
			<u>XAB3.1.2. Traballa de xeito cooperativo sobre a evolución do xadrez e das súas pezas en diferentes países, utilizando as TIC.</u>	CCL CD CAA CSC CCEC
			<u>XAB3.1.3. Coñece os/as mellores xoqadores/as de xadrez e analiza o papel das mulleres neste xoqo.</u>	CCL CSC CCEC
a b c d e f g h i	<u>B3.3. Xadrez e ferramentas das tecnoloxías da información e da comunicación (aplicacións de teléfono móbil, programas informáticos de xadrez, espazos virtuais de almacenamento de información, aplicacións de animación estilo flash, scratch, etc.)</u>	<u>B3.2. Utilizar as TIC para mellorar a práctica no xadrez</u>	<u>XAB3.2.1. Coñece e manexa programas e aplicacións de teléfono móbil relacionados co xadrez.</u>	CMCCT CD CAA
			<u>XAB3.2.2. Utiliza espazos de almacenamento de información en rede (blog, wiki, etc.) para favorecer o intercambio de información entre os membros do grupo co que traballe.</u>	CCL CMCCT CD CAA CSC CSIEE
			<u>XAB3.2.3. Coñece e manexa diferentes plataformas de xadrez en liña que reforcen a aprendizaxe dos contidos do xadrez, ademais de poder desenvolver partidas con xoqadores/as doutros países.</u>	CCL CMCCT CD CAA CSC CSIEE

	<u>Xadrez. 2º de ESO</u>			
<u>Obxectivos</u>	<u>Contidos</u>	<u>Crterios de avaliación</u>	<u>Estándares de aprendizaxe</u>	<u>Competencias clave</u>
b f g h	<u>B3.4. Xadrez e matemáticas.</u>	<u>B3.3. Aplicar as matemáticas para facilitar a comprensión do xadrez.</u>	<u>XAB3.3.1. Desenvolve estratexias de cálculo mental para realizar operacións cos distintos tipos de números e porcentaxes a través do xadrez.</u>	<u>CMCCT</u>
			<u>XAB3.3.2. Formula e resolve problemas e cuestións xeométricas sinxelas (paralelismo, perpendicularidade, ángulos, polígonos, simetrías, perímetros, superficies, etc.) nas que se traballen conceptos do xadrez.</u>	<u>CMCCT</u> <u>CAA</u>
			<u>XAB3.3.3. Interpreta e analiza gráficas elementais nun contexto de xadrez.</u>	<u>CMCCT</u> <u>CAA</u>
			<u>XAB3.3.4. Representa datos de xadrez en gráficas e calcula a media, a mediana e a frecuencias absolutas e relativas, co fin de extraer conclusións.</u>	<u>CMCCT</u> <u>CAA</u> <u>CSIEE</u>
			<u>XAB3.3.5. Calcula probabilidades sinxelas de sucesos ligados a experimentos de xadrez.</u>	<u>CMCCT</u>
			<u>XAB3.3.6. Elabora cuestionarios sobre contidos que relacionen as matemáticas co xadrez e avalíalos con corrección e precisión.</u>	<u>CCL</u> <u>CMCCT</u> <u>CAA</u> <u>CSIEE</u>
b f g h n	<u>B3.5. Pasatempos con xadrez: sudokus de xadrez, salto do cabalo, lanzarraios (o movemento da torre) etc.</u> <u>B3.6. O xadrez na literatura, na música e no cine.</u> <u>B3.7. O xadrez nos medios de comunicación.</u>	<u>B3.4. Utilizar recursos doutras disciplinas que se relacionen coa cultura do xadrez.</u>	<u>XAB3.4.1. Resolve e crea pasatempos de xadrez con autonomía e eficacia.</u>	<u>CCL</u> <u>CMCCT</u> <u>CAA</u>
			<u>XAB3.4.2. Comprende textos de diferentes xéneros literarios que fañan referencia á temática do xadrez.</u>	<u>CCL</u>
			<u>XAB3.4.3. Crea e redacta versos emparellados sobre temática do xadrez seguindo modelos establecidos.</u>	<u>CCL</u> <u>CAA</u>
			<u>XAB3.4.4. Resume e analiza de xeito crítico a representación do xadrez no cine.</u>	<u>CCL</u> <u>CAA</u> <u>CSIEE</u>
			<u>XAB3.4. 5. Procura información de actualidade sobre o xadrez e analiza dun xeito crítico.</u>	<u>CCL</u> <u>CAA</u> <u>CSC</u> <u>CSIEE</u>

5.4. METODOLOXÍA E ACTIVIDADES

A metodoloxía seguirá as directrices que se establecen no Real Decreto 86/2015, do 25 de xuño de acordo con novo enfoque educativo baseado na aprendizaxe por competencias, coñecemento na práctica.

Será activa, participativa e creativa. Fomentarase tanto o traballo individual como a aprendizaxe cooperativa, así como o emprego das TIC.

5.5. MATERIAIS E RECURSOS

Empregaranse:

- Fichas escritas de elaboración propia
- O manual *Xadrez para todos (Iniciación 1)*, edit. Balagium, 2009.
- Taboleiros e pezas de xadrez (un xogo por parella)
- Os ultraportátiles ABALAR, con software específico incorporado e mais con conexión a internet para xogar en liña.

5.6. SECUENCIACIÓN, PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN E CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

Os criterios de avaliación están referidos e relacionados no punto 7.3 da presente programación, onde aparecen organizados xunto cos contidos curriculares, os estándares de aprendizaxe e as competencias clave.

A avaliación estará enfocada non só a medir os logros, senón tamén a mellorar a aprendizaxe do alumnado. Polo tanto, considerarase como un proceso integrado no proceso de ensino-aprendizaxe co obxectivo de detectar as dificultades, pescudar as causas e adaptar as actividades.

O profesor ou profesora realizará unha avaliación inicial ao principio de curso. Esta avaliación inicial será completada coa avaliación formativa, que se realizará ao longo do curso, recollendo información sobre a marcha do alumnado no referido ao traballo diario, actitude e participación. Ao final, ou durante cada período avaliativo, haberá ademais, cando menos, unha proba escrita que recollerá os estándares de aprendizaxe traballados.

Á parte da avaliación por parte do profesorado, fomentarse a participación do alumnado no proceso de avaliación a través da autoavaliación e, en menor medida, da coavaliación para axudarlles a ser conscientes de como aprenden, das razóns dos seus logros ou fracasos e de como poden mellorar, co fin de facelos tamén responsables da súa propia aprendizaxe.

Para levar a cabo o proceso de avaliación, isto é, a medición do grao de logro dos diferentes estándares de aprendizaxe, utilizaranse probas escritas, segundo se reflicte no seguinte cadro.

<u>Xadrez. 2º ESO</u>		
<u>Secuenciación</u>	<u>Procedementos e instrumentos de avaliación</u>	<u>Criterios de cualificación</u>
<u>3 Avaliacións (decembro, marzo-abril, xuño)</u>	<u>Realización dun exame tipo test, que constará de 10 preguntas.</u>	<u>Cada pregunta respondida correctamente sumará un punto. A puntuación máxima será un 10 e cómpre acadar un 5 para superar a proba. Non se descontarán puntos por respostas incorrectas.</u>
<u>Avaliación ordinaria de xuño</u>	<u>O alumnado que non acade unha cualificación mínima de 5 nalgunha avaliación poderá realizar unha recuperación da mesma.</u> <u>No exame final de xuño (tipo test, de 10 preguntas por avaliación / 10 preguntas globais) cada alumno examínase da avaliación que teña suspensa, se só ten unha. De ter máis dunha avaliada negativamente, examínase de todos os contidos do curso.</u>	<u>A cualificación final da materia será a media aritmética das cualificacións das tres avaliacións.</u> <u>O aprobado acádase se as tres avaliacións están superadas cun mínimo de 5 puntos.</u> <u>Non obstante, tamén se pode superar a materia no caso de que unicamente unha avaliación estea suspensa cun mínimo de 4 puntos, sempre que a media resultante das tres avaliacións sexa igual ou superior a 5 puntos.</u> <u>A cualificación do exame final responde aos criterios expostos para cada exame de avaliación.</u>

<u>Xadrez. 2º ESO</u>		
<u>Secuenciación</u>	<u>Procedementos e instrumentos de avaliación</u>	<u>Criterios de cualificación</u>
		<i>Excepcionalmente, cando na terceira avaliación un alumno ou alumna vise interrompido bruscamente o seu proceso formativo por mor dunha enfermidade grave cuxo tratamento leve consiga hospitalización e, consecuentemente, non poida asistir ás probas finais de xuño, será avaliado/a considerando unicamente os resultados acadados ata a data da súa marcha, sempre que teña asistido como mínimo a un 75% do total das sesións lectivas contempladas no calendario escolar.</i>
<u>Avaliación extraordinaria</u>	Realización dun exame tipo test, que constará de 10 preguntas.	A cualificación do exame final responde aos criterios expostos para cada exame de avaliación.

5.7. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

As medidas de atención á diversidade estableceranse a partir da información obtida na avaliación inicial e das necesidades que se vaian observando ao longo do curso. Terase en conta a diversidade na comprensión, na capacitación, na comunicación e a diversidade de intereses e motivacións. Con todo, non parece tarefa doada a atención individualizada nunha materia cunha carga lectiva dunha hora semanal.

Para o tratamento da diversidade propóñense dúas medidas básicas:

- Actividades de reforzo, recuperación e ampliación
- Adaptacións curriculares (en coordinación co departamento de orientación)

5.8. ELEMENTOS TRANSVERSAIS E EDUCACIÓN EN VALORES

O alumnado utilizará o seu potencial á vez que desenvolve todas as súas capacidades. As propias actividades axudarán, ademais, a desenvolver a **relación coas demais persoas**, o respecto, a atención especial á **igualdade de xénero**, entendendo as diferenzas relativas ás capacidades psicofísicas entre as rapazas e os rapaces, os **condicionantes dos estereotipos sociais**, a **colaboración**, o traballo en equipo, **o xogo limpo**, **a resolución de conflitos**, o **recoñecemento do esforzo** para lograr metas, a aceptación de regras establecidas e o desenvolvemento da iniciativa individual.

5.9. MATERIA PENDENTE: RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN

Ademais dunha reunión inicial co alumnado e mais dun seguimento mensual con entrega de materiais de apoio, realizarase unha única proba tipo test (con 10 preguntas, das que se deberán superar como mínimo 5 para aprobar a materia):

Na avaliación ordinaria (mes de maio)

Na avaliación extraordinaria (mes de xuño)

6. 4º ESO

6.1. CONTEXTUALIZACIÓN

En 4º ESO hai 71 alumnas/os (das/os cales repiten 10) repartidas/os en 3 grupos.

En canto aos usos lingüísticos (do mesmo xeito que nos cursos anteriores), a pesar de proceder dun contorno eminentemente rural, a maioría do alumnado fala só ou máis castelán ca galego, dato moi preocupante para o futuro da lingua. Xa que logo, a expresión oral e o desenvolvemento nos escolares dunha actitude de aprecio e sensibilidade cara á lingua galega e a súa aceptación social serán aspectos aos que lles haberá que dedicar unha atención especial.

6.2. CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

Os contidos móstranse relacionados cos obxectivos, as competencias e os criterios de avaliación, dado que estes describen o que se pretende lograr e aqueles non son máis ca medios para acadalos e contribuír á adquisición das competencias. Pola súa banda, os estándares de aprendizaxe son unicamente especificacións dos criterios, isto é, concretan o que o alumnado debe saber comprender e saber facer ao longo do curso.

Consúltese o *iou* (páx. 26866 e seguintes)

6.3. TEMPORALIZACIÓN

A concreción e secuenciación dos contidos queda como segue. Seguirase a distribución e secuenciación proposta no libro de texto: *Lingua Galega e Literatura*, ed. Anaya, 2016. En cada unidade trátanse en primeiro lugar contidos do bloque 1 e 2 (comunicación oral e escrita), a continuación e, nesta orde, contidos do bloque 3, bloque 4, e bloque 5, para rematar incidindo de novo en contidos dos bloques 1 e 2.

Ademais destes contidos, como apoio e fomento da lectura en galego, os/as alumnos/as deberán ler, cando menos, **un libro por trimestre**. A escolla das obras farase ao longo do curso, tendo en conta dous criterios: a calidade literaria e os gustos do alumnado.

A cada unidade dedicáraselle entre dúas e tres semanas (6 ou nove sesións lectivas), aínda que esta distribución poderá axustarse ás necesidades de cada grupo.

1ª AVALIACIÓN: Unidades 1-4

UNIDADE 1 Temporalización: Setembro Outubro	
<u>BLOQUE 1 E 2 COMUNICACIÓN ORAL E ESCRITA</u>	<u>LECTURA e ANÁLISE DE TEXTOS: «Branca de neve». O texto narrativo OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: O traballo monográfico.</u>
<u>BLOQUE 3. FUNCIONAMENTO DA LINGUA</u>	<u>VOCABULARIO: Formas de ser. FONÉTICA (1): O vocalismo. REPASO DE ORTOGRAFÍA: A acentuación</u>
<u>BLOQUE 4 LINGUA E SOCIEDADE</u>	<u>O galego no primeiro terzo do S. XX</u>
<u>BLOQUE 5 LITERATURA</u>	<u>LITERATURA: A literatura no tempo das Irmandades COMENTARIO DE TEXTO: “Galahaz...” (<i>Na noite estrelecida</i>)</u>

UNIDADE 2. Temporalización: Outubro

<u>BLOQUE 1 E 2</u> <u>COMUNICACIÓN ORAL E ESCRITA</u>	<u>LECTURA e ANÁLISE DE TEXTOS: «Sobre a morte do Bieito». O narrador e o punto de vista.</u> <u>OBRA DOIRO DE EXPRESIÓN: O comentario crítico.</u>
<u>BLOQUE 3.</u> <u>FUNCIONAMENTO DA LINGUA</u>	<u>VOCABULARIO: O tempo cronolóxico.</u> <u>FONÉTICA (2): O consonantismo.</u> <u>REPASO DE MORFOLOXÍA: O xénero.</u>
<u>BLOQUE 4 LINGUA E SOCIEDADE</u>	<u>Variedades da lingua. Variedades xeográficas.</u>
<u>BLOQUE 5 LITERATURA</u>	<u>LITERATURA: O grupo Nós</u> <u>COMENTARIO DE TEXTO: Fragmentos d' O Fidalgo</u>

UNIDADE 3. Temporalización: novembro

<u>BLOQUE 1 E 2</u> <u>COMUNICACIÓN ORAL E ESCRITA</u>	<u>LECTURA e ANÁLISE DE TEXTOS: «O Suso». O espazo e o tempo narrativos.</u> <u>OBRA DOIRO DE EXPRESIÓN: Os microrrelatos.</u>
<u>BLOQUE 3.</u> <u>FUNCIONAMENTO DA LINGUA</u>	<u>VOCABULARIO: Medos e arrepiós.</u> <u>SINTAXE: A frase.</u> <u>REPASO DE MORFOLOXÍA: O número.</u>
<u>BLOQUE 4 LINGUA E SOCIEDADE</u>	<u>Variedades socioculturais ou diastráticas</u>
<u>BLOQUE 5 LITERATURA</u>	<u>LITERATURA: Castelao</u> <u>COMENTARIO DE TEXTO: Escena d'Os vellos non deben de namorarse.</u>

UNIDADE 4. Temporalización: novembro   decembro

<u>BLOQUE 1 E 2</u> <u>COMUNICACIÓN ORAL E ESCRITA</u>	<u>LECTURA e ANÁLISE DE TEXTOS: «Simón Varela, arquitecto». Os personaxes..</u> <u>OBRA DOIRO DE EXPRESIÓN: Os caligramas.</u>
<u>BLOQUE 3.</u> <u>FUNCIONAMENTO DA LINGUA</u>	<u>VOCABULARIO: Arquitectura e urbanismo.</u> <u>SINTAXE: A oración. Suxeito e predicado.</u> <u>REPASO DE ORTOGRAFÍA: Uso de b e v.</u>
<u>BLOQUE 4 LINGUA E SOCIEDADE</u>	<u>Variedades situacionais ou diafásicas.</u>
<u>BLOQUE 5 LITERATURA</u>	<u>LITERATURA: Literatura de vangarda.</u> <u>COMENTARIO DE TEXTO: "Sós" en De catro a catro.</u>

2ª AVALIACIÓN: Unidades 5-8

UNIDADE 5. Temporalización: xaneiro

<u>BLOQUE 1 E 2</u> <u>COMUNICACIÓN ORAL E ESCRITA</u>	<u>LECTURA e ANÁLISE DE TEXTOS: «Seis accións contra o cambio climático». Os textos prescritivos.</u> <u>OBRA DOIRO DE EXPRESIÓN: O currículo.</u>
<u>BLOQUE 3.</u> <u>FUNCIONAMENTO DA LINGUA</u>	<u>VOCABULARIO: O tempo meteorolóxico.</u> <u>SINTAXE: Complementos do verbo (1).</u> <u>REPASO DE MORFOLOXÍA: O pronome persoal.</u>
<u>BLOQUE 4 LINGUA E SOCIEDADE</u>	<u>A lingua galega na posguerra</u>
<u>BLOQUE 5 LITERATURA</u>	<u>LITERATURA: A literatura no exilio</u> <u>COMENTARIO DE TEXTO: Fragmento d'A esmorga.</u>

UNIDADE 6. Temporalización: xaneiro   febreiro

<u>BLOQUE 1 E 2</u> <u>COMUNICACIÓN ORAL E ESCRITA</u>	<u>LECTURA e ANÁLISE DE TEXTOS: «Relacións (in)humanas». Os xéneros de opinión.</u>
---	---

	<u>OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: O blog.</u>
<u>BLOQUE 3.</u> <u>FUNCIONAMENTO DA LINGUA</u>	<u>VOCABULARIO: Viaxes e turismo.</u> <u>SINTAXE: Complementos do verbo (2).</u> <u>REPASO DE ORTOGRAFÍA: Uso do h.</u>
<u>BLOQUE 4 LINGUA E SOCIEDADE</u>	<u>A lingua galega a partir de 1975</u>
<u>BLOQUE 5 LITERATURA</u>	<u>LITERATURA: A narrativa de posguerra (1)</u> <u>COMENTARIO DE TEXTO: "Tristán García", en Os outros feirantes.</u>

UNIDADE 7. Temporalización: febreiro

<u>BLOQUE 1 E 2</u> <u>COMUNICACIÓN ORAL E ESCRITA</u>	<u>LECTURA e ANÁLISE DE TEXTOS: «Dereitos sen fronteiras». O texto argumentativo.</u> <u>OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: A instancia.</u>
<u>BLOQUE 3.</u> <u>FUNCIONAMENTO DA LINGUA</u>	<u>VOCABULARIO: A xustiza e as leis.</u> <u>SINTAXE: As oracións compostas.</u> <u>REPASO DE MORFOLOXÍA: O verbo.</u>
<u>BLOQUE 4 LINGUA E SOCIEDADE</u>	<u>A lusofonía</u>
<u>BLOQUE 5 LITERATURA</u>	<u>LITERATURA: A narrativa de posguerra (2)</u> <u>COMENTARIO DE TEXTO: "Unha chinche dorme no teito", en O crepúsculo e as formigas.</u>

UNIDADE 8. Temporalización: marzo

<u>BLOQUE 1 E 2</u> <u>COMUNICACIÓN ORAL E ESCRITA</u>	<u>LECTURA e ANÁLISE DE TEXTOS: «Espazo para publicidade». A publicidade.</u> <u>OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: O folleto, o díptico e o tríptico.</u>
<u>BLOQUE 3.</u> <u>FUNCIONAMENTO DA LINGUA</u>	<u>VOCABULARIO: Tempo de lecer.</u> <u>SINTAXE: As oracións subordinadas substantivas.</u> <u>REPASO DE ORTOGRAFÍA: Algunhas terminacións.</u>
<u>BLOQUE 4 LINGUA E SOCIEDADE</u>	<u>Os prexuízos lingüísticos</u>
<u>BLOQUE 5 LITERATURA</u>	<u>LITERATURA: A poesía de posguerra (1)</u> <u>COMENTARIO DE TEXTO: "Xaneiro, 1972. II", en Onde o mundo se chama Celanova.</u>

3ª AVALIACIÓN: Unidades 9 -12.

UNIDADE 9. Temporalización: marzo   abril

<u>BLOQUE 1 E 2</u> <u>COMUNICACIÓN ORAL E ESCRITA</u>	<u>LECTURA e ANÁLISE DE TEXTOS: «A praia dos afogados». O guión cinematográfico.</u> <u>OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: Os haikus.</u>
<u>BLOQUE 3.</u> <u>FUNCIONAMENTO DA LINGUA</u>	<u>VOCABULARIO: O cine.</u> <u>SINTAXE: As oracións subordinadas adxectivas.</u> <u>REPASO DE MORFOLOXÍA: Uso do infinitivo conxugado.</u>
<u>BLOQUE 4 LINGUA E SOCIEDADE</u>	<u>A lingua galega hoxe.</u>
<u>BLOQUE 5 LITERATURA</u>	<u>LITERATURA: A poesía de posguerra (2)</u> <u>COMENTARIO DE TEXTO: "Terras outas e solas", en Os eidos.</u>

UNIDADE 10. Temporalización: abril   maio

<u>BLOQUE 1 E 2</u>	<u>LECTURA e ANÁLISE DE TEXTOS: «Hadri ten moza». A televisión.</u>
---------------------	---

<u>COMUNICACIÓN ORAL E ESCRITA</u>	<u>OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: O guión audiovisual.</u>
<u>BLOQUE 3.</u> <u>FUNCIONAMENTO DA LINGUA</u>	<u>VOCABULARIO: A radio e a televisión.</u> <u>SINTAXE: As oracións subordinadas adverbiais.</u> <u>REPASO DE MORFOLOXÍA: As perífrases verbais.</u>
<u>BLOQUE 4 LINGUA E SOCIEDADE</u>	<u>O galego nos medios.</u>
<u>BLOQUE 5 LITERATURA</u>	<u>LITERATURA: A narrativa actual</u> <u>COMENTARIO DE TEXTO: Fragmento d' <i>O lapis do carpinteiro</i>.</u>

UNIDADE 11. Temporalización: maio

<u>BLOQUE 1 E 2</u> <u>COMUNICACIÓN ORAL E ESCRITA</u>	<u>LECTURA e ANÁLISE DE TEXTOS: «Atrapados na Rede». Internet.</u> <u>OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: A presentación multimedia.</u>
<u>BLOQUE 3.</u> <u>FUNCIONAMENTO DA LINGUA</u>	<u>VOCABULARIO: As novas tecnoloxías.</u> <u>SEMÁNTICA: Relacións semánticas.</u> <u>REPASO DE MORFOLOXÍA: Adverbios e preposicións.</u>
<u>BLOQUE 4 LINGUA E SOCIEDADE</u>	<u>O galego en Internet.</u>
<u>BLOQUE 5 LITERATURA</u>	<u>LITERATURA: Poesía e teatro actuais.</u> <u>COMENTARIO DE TEXTO: “Camiñan descalzas polas rochas”, en <i>Das últimas mareas</i>.</u>

UNIDADE 12. Temporalización: maio xuño

<u>BLOQUE 1 E 2</u> <u>COMUNICACIÓN ORAL E ESCRITA</u>	<u>LECTURA e ANÁLISE DE TEXTOS: «Incendio nas redes». As redes sociais.</u> <u>OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: A fotonovela.</u>
<u>BLOQUE 3.</u> <u>FUNCIONAMENTO DA LINGUA</u>	<u>VOCABULARIO: En rede.</u> <u>SEMÁNTICA: Cambios semánticos.</u> <u>REPASO DE ORTOGRAFÍA: Grupos consonánticos.</u>
<u>BLOQUE 4 LINGUA E SOCIEDADE</u>	<u>O galego en distintos ámbitos.</u>
<u>BLOQUE 5 LITERATURA</u>	<u>LITERATURA: Literatura dixital</u>

Con todo, esta secuenciación pode sufrir variacións dependendo da realidade concreta de cada grupo.

A programación de aula, cos estándares traballados en cada unidade, seguirá basicamente a proposta polo libro de texto de referencia.

6.4. METODOLOXÍA E ACTIVIDADES

A metodoloxía seguirá as directrices que se establecen no Real Decreto 86/2015, do 25 de xuño de acordo co novo enfoque educativo baseado na aprendizaxe por competencias, coñecemento na práctica.

- Será **activa e participativa**. O alumnado adquirirá un grao considerable de protagonismo e orientarase ao coñecemento na práctica. A estes efectos, o docente, máis que un simple transmisor de contidos, pasará a ser esencialmente un xestor do coñecemento e tentará crear un ambiente que favoreza a iniciativa, premiando a acción e participación do alumnado por riba das respostas que poida dar, educando ao alumnado en que o erro é unha extraordinaria oportunidade para aprender. Con isto, conseguirase unha clase máis participativa, máis plural, onde todos os alumnos e alumnas tomen o risco de equivocarse e estes gañarán en confianza, mellorarán o seu autoconceito e reforzarán a súa autoestima.
- O alumno/a traballará de forma individual e en pequeno grupo. Recorrerase a esta disposición fundamentalmente naquelas actividades que perseguen habilidades de comunicación entre iguais e promover actitudes de respecto, cooperación e integración. Noutras ocasións poden ser breves.

interaccións entre parellas ou tríos que lles permita aos estudantes asentarse e reflexionar sobre o contido que están traballando. Fomentárase, xa que logo, tanto o **traballo reflexivo individual** como a **aprendizaxe cooperativa**.

- **Creativa.** Realizaranse actividades que axuden a desenvolver a creatividade do/a alumno/a a través esencialmente do obradoiro de lingua e literatura, no que os/as alumnos/as terán que crear os seus **textos de acordo cunhas pautas dadas.** A lectura posterior en voz alta para que os demais a valoren favorecerá o xuízo crítico e o traballo cooperativo.
- Individualizada. Terase en conta a **diversidade** do alumnado para garantir o desenvolvemento de todos os alumnos e alumnas e máis unha atención personalizada en función das necesidades de cadaquén. Para isto, propoñeranse actividades de moi diferente tipo, en resposta ás múltiples intelixencias predominantes no alumnado. Ademais, en función das necesidades que presenten, desenvolveranse actividades de ampliación e reforzo, co fin de axustarnos aos diferentes ritmos de aprendizaxe.
- O mecanismo metodolóxico fundamental para abordar os bloques de Comunicación oral e Comunicación escrita será o **traballo con textos** (orais e escritos) de todo tipo (textos literarios, da vida cotiá, expositivos, argumentativos, narracións, descricións, textos xornalísticos, diálogo). Con eles realizaranse actividades de lectura comprensiva, análise, e expresión oral (orientadas fundamentalmente á manifestación das propias experiencias e opinións, e a favorecer o pensamento crítico) e redacción. Partindo destes, iranse integrando os contidos relacionados co funcionamento da lingua: ampliación de vocabulario, gramática e ortografía, sempre dende un enfoque práctico.
- A metodoloxía básica do estudo da literatura centrarase na comprensión de conceptos e procedementos básicos, no comentario guiado de textos, na lectura expresiva ou dramatizada de fragmentos dos distintos xéneros literarios e na creación propia a partir de modelos dados.
- Promoverase a **autoavaliación** para reforzar o papel protagonista do alumnado no seu proceso de aprendizaxe. Preténdese que os/as alumnos/as tomen conciencia dos seus logros ou fortalezas e das súas debilidades, e reflexionen sobre a súa maneira de aprender. Neste sentido, entre outras actividades, incluírase a elaboración dun portfolio como unha tarefa máis.
- Incidirase nas **tarefas competenciais** que facilitarán a vinculación con contextos reais e permitirán a contextualización de aprendizaxes en situacións cotiás e próximas ao alumnado, e no tratamento da interdisciplinidade.
- Dado que a Lingua Galega e Literatura é unha materia das denominadas instrumentais, o traballo de aula non só se centrará na consecución de obxectivos a través dos contidos do currículo, senón tamén no desenvolvemento de habilidades que favorezan a aprendizaxe do alumnado noutras áreas, facendo fincapé nas **técnicas de estudo**.
- Co fin de promover o gusto pola lectura e exercitar aos alumnos/as na comprensión lectora, ademais dedicar un tempo na aula a esta tarefa, **os alumnos e alumnas terán que ler** ao longo do curso (unha por avaliación) **tres obras completas** axeitadas ao seu nivel. O título das mesmas determinarase ao principio de cada trimestre.
- **Fomentárase o uso das TIC** para resolver actividades, realizar traballos ou presentacións, ampliar ou completar a información do libro, sen esquecer os métodos de busca tradicionais: uso do dicionario, enciclopedias, etc.
- Por último, fomentárase a **autonomía persoal** na resolución de problemas.
- As actividades concretas destinadas a traballar cada un dos estándares serán, en liñas xerais, as propostas ao respecto polo libro de texto de referencia.

6.5. MATERIAIS E RECURSOS

- Libro do alumnado: Lingua galega e Literatura 4 ESO, editorial Anaya, 2016.

- Os recursos fotocopiados da Proposta didáctica, que recollen lecturas complementarias; actividades de reforzo e de ampliación; material para o desenvolvemento das competencias.
- CD-Audio coas lecturas iniciais e outros textos.
- Dicionarios
- O libro dixital.
- Recursos dixitais que figuran no enlace web: <http://www.anayaeducacion.es/> tanto para o profesorado (Web do profesor) como para o alumnado (Web do alumnado e das familias) e páxinas que se suxiren no libro do alumnado.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.
- Ferramentas de avaliación e autoavaliación do caderno didáctico de Anaya (modelos de rúbricas e rexistros, Portfolio)
- Ademais dos materiais citados, o profesorado poderá empregar outros recursos se o estima conveniente: fotocopias, presentacións, vídeos, audicións.... como apoio ao seu labor docente.

6.6. MÍNIMOS ESIXIBLES

Bloque 1. Comunicación oral

- ✓ Comprende, interpreta e valora textos orais de natureza diversa con especial atención aos de carácter expositivo e argumentativo, nos ámbitos da comunicación audiovisual e académico (CCL, CCA)
- ✓ Produce discursos orais, espontáneos e planificados, adecuados á situación e á intención comunicativa, con coherencia, cohesión e corrección, utilizando as estratexias necesarias para falar en público así como as TIC. (CCL, CSC, CD,CAA, CSIEE)
- ✓ Exprésase oralmente respectando as regras morfosintácticas e lexicosemánticas do galego (en especial a colocación do pronome átono e ausencia de castelanismos.) Así mesmo, utiliza correctamente a prosodia e a fonética galegas (pronuncia das sete vogais, n velar e fonema fricativo palatal xordo), rexeitando os prexuízos que se poidan asociar a estas. (CCL, CSC, CEC).
- ✓ Respecta e aplica as normas básicas de intervención, interacción e cortesía que regulan os debates e calquera intercambio comunicativo. (CCL, CSC)

Bloque 2. Comunicación escrita: ler e escribir

- ✓ Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función e respectando os patróns fonéticos do galego (CCL, CSC)
- ✓ Le de maneira comprensiva e crítica textos propios do ámbito educativo, xornalístico e publicitario, con especial atención aos argumentativos. (CCL, CAA)
- ✓ Produce textos, en formato papel ou dixital pertencentes ao ámbito educativo, xornalístico e publicitario, con especial atención aos argumentativos, con adecuación, coherencia e cohesión (CCL, CSC)
- ✓ Aplica ás producións propias coñecementos e destrezas sobre ortografía, morfosintaxe e gramática textual. (CCL)
- ✓ Usa de forma autónoma os recursos que ofrecen as bibliotecas e as TIC para obter información e para crear textos. (CD,CAA,CSIEE)

Bloque 3. Funcionamento da lingua

- ✓ Coñece e utiliza un léxico amplo e preciso adecuado ao seu nivel e emprega progresivamente a fraseoloxía e o vocabulario temático traballados na aula. (CCL, CEC)

- ✓ Recoñece e explica os diferentes tipos de relacións semánticas. (CCL)
- ✓ Recoñece e usa a fonética e a fonoloxía do galego, con especial atención a posibles interferencias (apertura das vogais de grao medio, o *n* velar ou a entoación). (CCL)
- ✓ Identifica a oración, os seus constituíntes e as relacións sintácticas que se establecen dentro dela, así como os diferentes tipos de oracións. (CCL)
- ✓ Recoñece e usa os nexos máis comúns, en particular os de causa e consecuencia, os de condición e hipótese e os conclusivos. (CCL)
- ✓ Identifica os trazos que definen as diferentes tipoloxías textuais, especialmente textos expositivos e argumentativos. (CCL)
- ✓ Recoñece a estrutura dun texto e os conectores que permiten cohesionar ideas e parágrafos. (CCL)
- ✓ Utiliza os dicionarios e outras fontes de consulta en diferentes soportes para resolver dúbidas e progresar na aprendizaxe. (CAA,CD)

Bloque 4.lingua e sociedade.

- ✓ Coñece os territorios que integran a comunidade lusófona e valora a importancia da relación de Galicia con dita comunidade. (CCL, CSC, CCEC)
- ✓ Identifica os prexuízos lingüísticos máis comúns e detéctaos na súa práctica lingüística e no da súa contorna. (CSC, CEC)
- ✓ Coñece a evolución da lingua galega e as etapas da historia social da lingua galega dende 1916 ata a actualidade. Analiza e comprende as causas e consecuencias dos feitos máis relevantes. (CCL, CSC)
- ✓ Describe e analiza a situación sociolingüística de Galicia na actualidade: presenza da lingua galega nos principais ámbitos e contextos sociais e privados. Tendencias de evolución. (CCL, CSC)
- ✓ Recoñece os principais fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas, diastráticas e diafásicas da lingua galega e a función da lingua estándar. Aprecia a súa propia variedade dialectal como vehículo de comunicación nos usos informais e a variante estándar en situacións de carácter formal. (CCL, CSC)

Bloque 5. Educación literaria.

- ✓ Identifica e comprende os distintos períodos e xeracións da literatura galega dende 1916 ata a actualidade. (CCL)
- ✓ Comenta fragmentos de obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade. (CCL)
- ✓ Le de maneira comprensiva, expresiva ou dramatizada textos de distintos xéneros da literatura galega dende 1916 ata a actualidade. (CCL, CCEC)

6.7. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Os criterios de avaliación están referidos e relacionados no punto 9.2 da presente programación, onde aparecen organizados xunto cos contidos curriculares, os estándares de aprendizaxe as competencias clave.

A avaliación estará enfocada non só a medir os logros, senón a mellorar a aprendizaxe do alumnado: polo tanto, considerarase como un proceso integrado no proceso de ensino-aprendizaxe co obxectivo de detectar as dificultades, pescudar as causas e adaptar as actividades.

A profesora ou profesor realizará unha avaliación inicial ao principio de curso. Esta avaliación inicial será completada coa avaliación formativa, que se realizará ao longo do curso, recollendo información sobre a marcha do alumnado no referido ao traballo diario, actitude e participación, e ás súas intervencións orais espontáneas ou planificadas. Ao final ou durante cada período avaliativo haberá ademais, cando

menos, unha proba escrita que recollerá os estándares de aprendizaxe traballados. Nestas probas haberá cuestións correspondentes a diferentes bloques de contidos .

O alumnado que non alcance o mínimo de 5 puntos nas avaliacións parciais ten a posibilidade de realizar unha proba de recuperación correspondente a cada trimestre, así como modificar actitudes ou hábitos de traballo na avaliación seguinte. Seguirase o procedemento de avaliación sumativa de modo que a superación dunha avaliación supón liberación de materia; aínda que, como é de supoñer, os/as alumnos/as deberán ir incorporando nas súas producións os coñecementos lingüísticos que vaian adquirindo. Dada a súa natureza, a avaliación da comunicación oral terá tamén un carácter continuo.

Para aqueles alumnos/as que non superen a materia en xuño, haberá un exame extraordinario, no que obrigatoriamente se examinarán de toda a materia.

Nas cualificacións parciais e final influirán o grao de consecución dos estándares por parte do alumno/a (criterio este básico e fundamental); a actitude de traballo, interese e respecto amosados na clase durante todo o curso; e, finalmente, as lecturas e traballos realizados. A realización de lecturas e traballos con carácter voluntario por parte do alumnado será valorada positivamente.

Á parte da avaliación por parte do profesorado, fomentárase a participación do alumnado no proceso de avaliación a través da autoavaliación e, en menor medida, da coavaliación, para axudarlles a ser conscientes de como aprenden, das razóns dos seus logros ou fracasos e de como poden mellorar, co fin de facelos tamén responsables da súa propia aprendizaxe.

Para levar a cabo o proceso de avaliación, iso é, a medición do grao de logro dos diferentes estándares de aprendizaxe, recollerase a maior cantidade de información posible empregando diversos **instrumentos de avaliación** que serán rexistrados no caderno do profesor:

- ✓ Probas escritas que recollan os estándares de aprendizaxe.
- ✓ Seguimento e rexistro do traballo diario a través do caderno e das actividade cotiás (realización e resolución)
- ✓ Traballos individuais ou en grupo, presentados por escrito ou expostos oralmente
- ✓ Audicións para valorar o grao de comprensión oral.
- ✓ Observación directa e valoración (coa axuda das rúbricas) das intervencións orais, tanto espontáneas como planificadas.
- ✓ Observación directa da súa actitude: atención, razoamentos, participación, interese, iniciativa persoal e autonomía no desenvolvemento das tarefas, uso das TIC e dicionarios para a busca de información, así como a súa actitude ante a lingua.
- ✓ Outros: preguntas directas na clase, probas de atención...

Así mesmo, para que os alumnos e alumnas avalíen o seu propio rendemento, proporcionaráselle algunhas ferramentas ou instrumentos de autoavaliación (fichas, táboas, dianas e escalas de autoavaliación e/ou coavaliación), para autoavaliar tanto o seu dominio dos estándares como aqueles que teñen que ver con hábitos e técnicas de estudo: o seu traballo diario, xestión e organización do seu tempo, actitude, uso dos recursos...

6.8. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

1. Criterios de cualificación nas avaliacións parciais

A cualificación obtérase conforme á seguinte ponderación:

- ✓ O 70% da nota corresponderá á media aritmética das probas escritas (unha ou dúas por trimestre). Nelas valoraranse os contidos e a correcta expresión dos mesmos. Constarán de cuestións correspondentes aos diferentes bloques de contidos (comprensión oral ou escrita, expresión escrita, funcionamento da lingua, lingua e sociedade e mais literatura).

Despois de sumada a nota do contido da proba, descontarase ata un máximo de 1.5 puntos por erros de expresión (coherencia, cohesión, adecuación, presentación, gramática e ortografía). Descontarase 0.05 por cada erro leve, e 0.1 por cada erro grave.

Será preciso acadar unha nota mínima de 3 nas probas escritas para facer a media, en caso de facer máis de unha.
- ✓ O 10% corresponderá ao resultado da proba da lectura obrigatoria de cada trimestre. Esta consistirá nunha proba (oral ou escrita), na que se valorará a lectura, a correcta comprensión da obra e a expresión adecuada dos contidos.
- ✓ O 10% extraerase do traballo diario do alumno/a (realización en tempo e correcta das tarefas diarias, tanto na aula como na casa) e a elaboración de traballos que se esixan puntualmente.
- ✓ O 10% restante corresponderá á expresión oral (resultado tanto de intervencións espontáneas como planificadas). Isto é, avaliarase o uso do galego como lingua vehicular na aula e haberá probas orais específicas que consistirán en exposicións na aula ou producións orais en distintos formatos.

Ademais disto, valorarase positivamente a lectura voluntaria doutros libros suxeridos polo profesor, sempre que estea superada a lectura correspondente ao trimestre. A comprobación da lectura comprensiva das mesmas farase, ben a través dun traballo, ben cunha proba (escrita ou oral). Así mesmo, poderá valorarse positivamente a presentación de exemplares aos concursos literarios en galego que organice o centro, sempre que se axusten ás bases e posúan un mínimo de calidade.

Esta bonificación, que suporá o incremento de como máximo un 0,5 na nota final da avaliación, non posibilitará en ningún caso a superación da cualificación máxima (10 puntos).

Se un alumno/a non se presenta a unha proba escrita e non xustifica a súa ausencia terá en dita proba unha cualificación de cero. Se non se pode presentar por unha causa xustificada, o profesor ou profesora correspondente establecerá outra data para facer a proba.

O uso de calquera caste de medio fraudulento na realización dun exame implicará a obtención automática dun cero (0) na dita proba.

2. **Avaliación final ordinaria**

- ✓ A cualificación final da materia será a media aritmética das cualificacións das tres avaliacións.
- ✓ O aprobado acádase se as tres avaliacións están superadas cun mínimo de 5 puntos. Non obstante, tamén se pode superar a materia no caso de que unicamente unha avaliación estea suspensa cun mínimo de 4,5 puntos, sempre que a media resultante das tres avaliacións sexa igual ou superior a 5 puntos.
- ✓ Excepcionalmente, cando na terceira avaliación un alumno ou alumna vise interrompido bruscamente o seu proceso formativo por mor dunha enfermidade grave cuxo tratamento leve consigo hospitalización e, consecuentemente, non poida asistir ás probas finais de xuño, será avaliado/a considerando unicamente os resultados acadados ata a data da súa marcha, sempre que teña asistido como mínimo a un 75% do total das sesións lectivas contempladas no calendario escolar.

3. **Recuperacións**

- ✓ No exame final de xuño cada alumno/a examinarase da avaliación ou avaliacións que teña suspenso/s. Porén, no caso de non ter ningunha avaliación aprobada, o alumnado fará unha proba global dos contidos de toda a materia (incluídas as lecturas, se non están superadas).
- ✓ A(s) proba(s) de recuperación contarán coa seguinte repartición porcentual: 90% para os contidos da materia e 10% para a demostración da lectura correspondente.

6.9. AVALIACIÓN INICIAL

Ao principio de curso realizarase unha avaliación inicial. Avaliaranse neste momento os coñecementos previos e capacidades do/a alumno/a como punto de partida para orientar mellor o proceso de ensino-aprendizaxe.

A súa finalidade é obter información, tanto das necesidades individuais (identificar os alumnos ou as alumnas que necesitan un maior seguimento ou personalización da súa aprendizaxe por presentar deficiencias ou ben altas capacidades), como de grupo (identificar as fortalezas e debilidades do grupo en canto aos aspectos competenciais, para decidir os desempeños competenciais prioritarios que hai que practicar no grupo nesta materia).

Instrumentos:

Unha proba escrita orientada basicamente a coñecer o dominio de destrezas básicas (comprensión e expresión) e o grao de coñecemento de conceptos lingüísticos e literarios básicos que se supón que debe ter adquiridos nese nivel.

Estas probas poderán ser corrixiadas en grupo (grupo-clase ou pequenos grupos) para que nun exercicio de autoavaliación e coavaliación os propios alumnos e alumnas sexan conscientes dende o principio das súas dificultades.

Ademais de avaliar aspectos curriculares, durante as primeiras semanas tamén se recompilará información relativa aos seguintes aspectos.

- O funcionamento do grupo (clima da aula, nivel de disciplina, atención...).
- Os aspectos que se deben ter en conta para distribuír os alumnos e alumnas na aula ou agrupalos para os traballos cooperativos.
- Grao de interese e motivación do alumnado.
- Alumnado con circunstancias persoais especiais (por estar en risco de exclusión, pola súa historia familiar, etc.).

A avaliación destes aspectos farase por medio da observación directa, e da información que se obterá dos compañeiros e do Dpto. de Orientación nas sesións de avaliación inicial.

6.10. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

As medidas de atención á diversidade estableceranse a partir da información obtida na avaliación inicial e das necesidades que se vaian observando ao longo do curso. Teranse en conta a diversidade na comprensión, de capacitación, na comunicación e a diversidade de interese e motivación.

Para o tratamento da diversidade en 4º ESO prevense as seguintes medidas:

- **Actividades de reforzo, recuperación e ampliación.**

Para o alumnado con dificultades para acadar os mínimos esixibles na materia, estableceranse medidas de reforzo e recuperación. De xeito análogo, se hai alumnado que demostre un dominio claro dos obxectivos fixados para a materia, estableceranse medidas de ampliación. Cómpre dicir que o apoio que deberíamos prestar en dous dos tres grupos vai resultar moitas veces insuficiente, debido ao elevado número de alumnos/as por aula.

Con carácter xeral, estas medidas consistirán na proposta de traballo práctico adicional baseado nos materiais deseñados a tal efecto por Anaya (citados no epígrafe 3.5- Materiais e recursos). Centraranse nos seguintes aspectos:

- a) Reforzo e ampliación dos aspectos traballados en cada unidade
- b) Comprensión lectora e comentario en Lecturas complementarias.
- c) Prácticas de competencias.
- d) Expresión escrita.

- **Plan específico para o alumnado repetidor**

Tal e como establece o artigo 52 da Orde do 8 de setembro de 2021, nos casos de alumnado repetidor desenvolverase un plan específico personalizado, coa finalidade de adaptar as condicións curriculares ás necesidades do alumnado en cuestión. Este plan incluírá as medidas aplicadas para tratar de superar as dificultades detectadas en cada caso. Farase seguimento do mesmo nas diferentes sesións de avaliación

BACHARELATO. Obxectivos

O bacharelato contribuirá a desenvolver no alumnado as capacidades que lle permitan:

- a) Exercer a cidadanía democrática, dende unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española e do Estatuto de autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.
- b) Consolidar unha madurez persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.
- c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular, a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.
- d) Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- e) Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua castelá.
- f) Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.
- g) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.
- h) Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.
- i) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.
- l) Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das

condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.

m) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.

n) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.

ñ) Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social, e impulsar condutas e hábitos saudables.

o) Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.

p) Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia, e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.

7. 2º de BACHARELATO

7.1. CONTEXTUALIZACIÓN

A finalidade do Bacharelato, como a de toda educación en xeral, é axudar a formar persoas capaces de desenvolverse con autonomía, tanto no ámbito público como no privado, e facilitarles o camiño cara á vida profesional ou cara a estudos superiores máis complexos. Isto supón contribuír ao desenvolvemento integral da persoa para, dende o seu equilibrio persoal e afectivo, fomentar a integración social dunha maneira crítica e creativa. O Bacharelato debe ser, polo tanto, unha etapa na que os estudantes desenvolvan as súas capacidades para integrarse na actividade social, ser cidadáns capaces de desempeñar os seus deberes, exercer os seus dereitos nunha sociedade democrática e manter actitudes críticas ante ela. Todo isto contribuirá a formar persoas capaces de vivir nunha sociedade cada vez máis multicultural, dende o coñecemento e a estima da propia cultura e a doutros.

Neste nivel contamos con 89 alumnos/as (dos/as cales repiten 12) repartidos/as en 3 grupos.

En canto aos usos lingüísticos, a pesar de que a maioría do alumnado fala só ou máis castelán ca galego, neste nivel xa se detecta un uso consciente do idioma propio por parte dalgúns alumnos/as. Xa que logo, aínda que a expresión oral e o desenvolvemento nos escolares dunha actitude de aprecio e sensibilidade cara á lingua galega e a súa aceptación social serán aspectos obxecto de tratamento, quizais a incidencia neles non sexa tan prioritaria coma noutros cursos, habida conta do apertado do currículo neste nivel de cara á superación da ABAU.

O elevado número de alumnos e alumnas nalgúns grupos dificultará de modo importante o desenvolvemento do labor docente así como a atención á diversidade na aula.

7.2. CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

Os contidos móstranse relacionados cos obxectivos, as competencias e os criterios de avaliación, dado que estes describen o que se pretende lograr e aqueles non son máis ca medios para acadalos e contribuír á adquisición das competencias. Pola súa banda, os estándares de aprendizaxe son unicamente especificacións dos criterios, isto é, concretan o que o alumnado debe saber comprender e saber facer ao longo do curso.

Asemade, os contidos recollen o disposto no *Decreto 86/2015*. Porén, prestarase especial atención ás indicacións da CIUG no relacionado coa proba da ABAU.

Consúltese o *Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia* (páx. 26903 e seguintes)

7.3. TEMPORALIZACIÓN

A distribución da materia é a seguinte. Con todo, queda suxeita aos cambios que o profesorado que a imparta poida introducir en función da marcha do curso.

<u>Aval.</u>	<u>Área</u>	<u>Contidos</u>	<u>Bloque- Unid.</u>
1ª	<u>Lingua</u>	Fonoloxía e fonética: caracterización de fonemas, vacilación vocálica e consonántica, a sílaba, entoación... Sintaxe: a frase, a oración (clasificación, funcións sintácticas e análise da o. Simple) As variedades dialectais	B1-1, B1-2
	<u>Sociolingüística</u>	1. Estereotipos e prexuízos lingüísticos: a súa repercusión nos usos. 4. O galego no primeiro terzo do século XX: características lingüísticas fundamentais. Contexto histórico e situación sociolingüística.	B2-1, B2-2
	<u>Literatura</u>	1. A poesía das Irmandades da Fala. Características, autores e obras representativas. 2. A poesía de vangarda. Características, autores e obras representativas. 3. A prosa do primeiro terzo do XX: as Irmandades e o Grupo Nós (narrativa, ensaio e xornalismo). 4. O teatro do primeiro terzo do XX: vangardas e Grupo Nós.	B3-1, B3-2, B3-3
2ª	<u>Lingua</u>	Sintaxe: coordinación e subordinación: tipos e análise da o. composta. Léxico: estrutura e formación de palabras, campos ou familias léxicas. Semántica: campos, relacións e cambios semánticos.	B1-3, B1-4, B1-5
	<u>Sociolingüística</u>	2. Historia da normativización: a construción da variedade estándar. Interferencias e desviacións da norma. 3. O galego: lingua en vías de normalización. 5. O galego de 1936 a 1975: características lingüísticas fundamentais. Contexto histórico e situación sociolingüística.	B2-2, B2-3
	<u>Literatura</u>	5. A poesía entre 1936 e 1975: a Xeración do 36, a Promoción de Enlace, a Xeración das Festas Minervais. 6. A prosa entre 1936 e 1976: os renovadores da prosa (Fole, Blanco Amor, Cunqueiro e Neira Vilas). 7. A Nova Narrativa Galega. Características, autores e obras representativas. 8. O teatro galego entre 1936 e 1976: a Xeración dos 50 e o Grupo de Ribadavia. 9. A literatura do exilio entre 1936 e 1976: poesía, prosa e teatro.	B3-4, B3-5, B3-6
3ª	<u>Lingua</u>	Repaso e práctica de morfoloxía , análise morfosintáctica, etc.	
	<u>Sociolingüística</u>	6. O galego a finais do século XX e comezos do XXI: características lingüísticas fundamentais. Contexto histórico e situación sociolingüística.	B2-2
	<u>Literatura</u>	10. A poesía de fins do XX e comezos do XXI. Temas e autores dos 80 e dos 90. Poetas e tendencias actuais máis relevantes. 11. A prosa de fins do XX e comezos do XXI. Temas e autores dos 80 e dos 90. Prosistas e tendencias actuais máis relevantes. 12. O teatro de fins do XX e comezos do XXI. Temas e autores dos 80 e dos 90. Dramaturgos, tendencias e compañías actuais máis relevantes.	B3-7
<i>Ao longo de todo o curso:</i> Competencia comunicativa (comprensión e produción textual): estudo e práctica dos aspectos contemplados na ABAU			

A programación de aula, cos estándares traballados en cada unidade, segue as directrices do libro de *Lingua galega e literatura*, 2º Bacharelato. Ed. Rodeira. ISBN 978-84-8349-504-9

7.4. METODOLOXÍA E ACTIVIDADES

As materias lingüísticas contribúen de forma importante ao desenvolvemento e aprendizaxe do currículo por canto que son instrumentos de comunicación, soporte básico do coñecemento, vehículo para as relacións sociais e para a expresión emocional. Isto determina en grande medida a metodoloxía a seguir para abordar o currículo, que se baseará nas seguintes orientacións:

- Adoptarase un enfoque principalmente comunicativo e competencial que favoreza o emprego do idioma, tanto oralmente como por escrito, en distintas funcións e contextos de uso. Deste xeito concederáselle especial atención ás habilidades e estratexias lingüísticas priorizando aquelas que se detecten como as máis deficitarias, sen por iso esquecer a reflexión e o coñecemento do código lingüístico.
- Traballarase con textos (orais ou escritos) de distinta tipoloxía e natureza, especialmente expositivos e argumentativos, ademais de literarios. O método, abordado dende unha óptica competencial, basearase fundamentalmente na lectura, análise, comentario e produción de textos de diversos tipos, a partir dos cales se integrará a reflexión sobre a lingua.
- A sociedade actual require a capacidade de enfrontarse a unha grande cantidade de información. Por este motivo promoverase a utilización de diversas fontes en soporte impreso ou dixital para a obtención da información, enfrontando o alumnado coa tarefa de busca, selección, análise e interpretación da información e axudándolle a desenvolver a súa capacidade crítica con respecto a ela.
- Promoverase unha actitude activa e participativa: fomentarse o traballo conxunto de todo o grupo-clase baixo a orientación da profesora ou profesor. A función estará orientada, sobre todo a favorecer unha aprendizaxe autónoma, recorrendo só o necesario ás exposicións maxistras e dinamizando o grupo-clase para que en ningún momento caia na recepción maquinal de contidos sen a máis mínima reflexión. Así mesmo debe favorecer o pensamento autónomo, crítico e rigoroso, o uso de técnicas e hábitos de investigación, así como a transferencia e a aplicación do aprendido as situacións cotiás
- Propiciaranse non só actividades individuais, senón tamén grupais, que favorezan o intercambio respectuoso de ideas, a elaboración de discursos argumentativos e o espírito crítico e cooperativo.
- A maioría das actividades concretas serán as propostas polo libro de texto. Complementadas por outras que puntualmente propoña o profesor, fundamentalmente modelos de probas da ABAU.

7.5. MATERIAIS E RECURSOS

- Libro do alumnado: *Lingua galega e literatura*, 2, Rodeira 2016. ISBN:978-84-8349-504-9
- Material bibliográfico diverso: dicionarios, dicionarios enciclopédicos, coleccións de historia....
- Recursos da web: www.edebe.com
- Recursos da Aula Virtual do IES Val do Tea
- Ademais dos materiais citados, o profesorado poderá empregar outros recursos se o estima conveniente: fotocopias, presentacións, vídeos na rede, audicións de poemas.... como apoio ao seu labor docente.

7.6. MÍNIMOS ESIXIBLES

Bloque 1. Comunicación oral

- ✓ Comprende, interpreta e valora textos orais e audiovisuais de natureza diversa, textos expositivos e argumentativos sobre temas especializados do ámbito educativo, así como xornalísticos e publicitarios: capta o sentido global, a intención do discurso, o tema e as súas ideas principais e secundarias e é quen de emitir un xuízo crítico sobre eles. (CCL, CAA; CSC)
- ✓ Recolle as ideas fundamentais e secundarias de textos orais de distinta natureza en resumos, esquemas ou mapas conceptuais. (CCL; CAA)
- ✓ Realiza producións orais planificadas, relacionadas con algún contido do currículo ou tema de actualidade adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión, corrección. (CCL, CSC)
- ✓ Exprésase oralmente en intervencións espontáneas, adecuándose á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección (CCL; CSC)
- ✓ Produce discursos orais respectando as regras morfosintácticas do galego, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, n velar e fonema fricativo palatal xordo) Valora esta pronuncia e amosa unha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela. (CCL, CSC; CSIEE)
- ✓ Aplica os coñecementos gramaticais á avaliación e mellora da expresión oral (CCL; CSIEE)
- ✓ Coñece e aplica as normas que rexen a cortesía na comunicación oral e respecta as opinións alleas. (CCL; CSC)

Bloque 2. Comunicación escrita. Ler e escribir

- ✓ Interpreta o sentido global e identifica a intención comunicativa do emisor en textos de distintos ámbitos (educativo, xornalístico, profesional e empresarial, nomeadamente expositivos e argumentativos)(CCL; CSC)
- ✓ Diferencia as ideas principais e as secundarias de textos de distintos ámbitos e sintetiza o seu contido en resumos, esquemas ou mapas conceptuais. (CCL; CAA)
- ✓ Produce textos de distintos ámbitos adecuados, coherentes e ben cohesionados; axustados ás normas morfolóxicas e gramaticais e ben presentados (CCL; CSC)
- ✓ Analiza textos expositivos e argumentativos propios dos ámbitos educativo, xornalístico, profesional e empresarial: describe os seus trazos morfosintácticos, léxico-semánticos e pragmático-textuais. (CCL)
- ✓ Comenta criticamente textos de distintos ámbitos (ámbitos educativo, xornalístico, profesional e empresarial (CCL; CSC; CSIEE)
- ✓ Describe as propiedades do texto e analiza os procedementos lingüísticos básicos de adecuación, coherencia e cohesión. (CCL)
- ✓ Busca e selecciona información procedente de fontes bibliográficas e dixitais, e organiza e revisa as súas producións cos recursos que ofrecen as TIC. (CCL; CD; CAA)

Bloque 3. Funcionamento da lingua

- ✓ Define e identifica os fonemas vocálicos e consonánticos da lingua galega. (CCL)
- ✓ Explica as principais variedades dialectais e valora a diversidade lingüística como parte de noso patrimonio cultural. (CCL; CSC)
- ✓ Explica os procedementos de formación das palabras.
- ✓ Recoñece e explica os tipos de morfemas así como a análise morfolóxica da palabras (CCL)
- ✓ Recoñece as diferentes estruturas sintácticas, explica as relacións que se establecen e emprega a terminoloxía axeitada. (CCL)

- ✓ Identifica e explica as relacións e unidades semánticas. (CCL)

Bloque 4. Lingua e sociedade

- ✓ Recoñece os estereotipos e prexuízos lingüísticos e determina a súa repercusión nos usos. (CCL; CSC)
- ✓ Describe e interpreta o proceso de construción da variante estándar da lingua galega. (CCL)
- ✓ Recoñece as interferencias lingüísticas no galego, con especial atención aos castelanismos e desenvolve un discurso propio libre destes elementos. (CCL; CSC; CCEC)
- ✓ Distingue as características lingüísticas fundamentais do galego moderno dende 1916 ata 1936, describe o seu contexto histórico e cultural, a súa situación sociolingüística e identifícao en textos. (CCL, CSC)
- ✓ Distingue as características lingüísticas fundamentais do galego moderno dende 1936 ata 1978, describe o seu contexto histórico e cultural, a súa situación sociolingüística e identifícao en textos (CCL, CSC)
- ✓ Distingue as características lingüísticas fundamentais do galego moderno dende 1978 ata a actualidade, describe o seu contexto histórico e cultural e a situación legal, e identifícao en textos. . (CCL, CSC)
- ✓ Analiza e interpreta a evolución da conciencia lingüística na historia da lingua galega. (CCL, CSC)

Bloque 5. Educación literaria

- ✓ Identifica, analiza e describe a poesía galega de 1916 a 1936: autores/as de Vangarda e outros/as autores/as. (CCL)
- ✓ Identifica, analiza e describe a prosa galega de 1916 a 1936: autores/as das Irmandades, o Grupo Nós (narrativa e ensaio) e outros/as autores/as. (CCL)
- ✓ Identifica, analiza e describe o teatro galego de 1916 a 1936: autores/as das Irmandades, Vangardas e Grupo Nós. (CCL)
- ✓ Le e comenta textos representativos da literatura galega de 1916 a 1936, caracterízalos formal, estrutural e tematicamente e ponos en relación co contexto sociohistórico e sociolingüístico. (CCL, CSC; CCEC)
- ✓ Identifica, analiza e describe a poesía galega entre 1936 e 1975: produción bélica e autores/as do exilio, a Xeración de 1936, a Promoción de Enlace e a Xeración das Festas Minervais. (CCL)
- ✓ Identifica, analiza e describe a prosa galega entre 1936 e 1975: produción bélica e os autores do exilio, os renovadores da prosa (Ánxel Fole, Eduardo Blanco-Amor, Álvaro Cunqueiro e Xosé Neira Vilas) así como A Nova Narrativa Galega e autores/as dos primeiros 70. (CCL)
- ✓ Identifica, analiza e describe o teatro galego entre 1936 e 1975: teatro do exilio, a Xeración dos 50 e o Grupo de Ribadavia. (CCL)
- ✓ Le e comenta textos representativos da poesía, prosa e teatro galegos de 1936 a 1975, caracterízalos formal, estrutural e tematicamente e ponos en relación co contexto sociohistórico e sociolingüístico. (CCL, CSC, CCEC)
- ✓ Identifica, analiza e describe a poesía galega de 1975 ata a actualidade: temas, xéneros e subxéneros, e estéticas dos/das principais autores/as dos 80, os 90 e o novo século. (CCL)
- ✓ Identifica, analiza e describe a prosa galega de 1975 ata a actualidade: temas, xéneros e subxéneros, e estéticas dos/das principais autores/as dos 80, os 90 e o novo século. (CCL)

- ✓ Identifica, analiza e describe o teatro galego de 1975 ata a actualidade: temas, xéneros e subxéneros, e estéticas dos/das principais autores/as dos 80, os 90 e o novo século. (CCL)
- ✓ Le e comenta textos representativos da poesía, prosa e teatro galegos de 1975 á actualidade, caracterízaos formal, estrutural e tematicamente e ponos en relación co contexto sociohistórico e sociolingüístico. (CCL, CCEC, CSC)
- ✓ Analiza e comenta, a través de probas escritas ou traballos, cando menos unha obra completa de cada un dos períodos literarios referidos. (CCL, CCEC)

7.7. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Os criterios de avaliación están referidos e relacionados no punto 13.2 da presente programación, onde aparecen organizados xunto cos contidos curriculares, os estándares de aprendizaxe e as competencias clave.

A avaliación estará enfocada non só a medir os logros, senón a mellorar a aprendizaxe do alumnado, polo tanto, considerarase como un proceso integrado no proceso de ensino-aprendizaxe co obxectivo de detectar as dificultades, averiguar as causas e adaptar as actividades.

Realizarase unha avaliación inicial ao principio de curso. Esta avaliación inicial será completada coa avaliación formativa, que se realizará ao longo do curso recollendo información sobre a marcha do alumnado no referido ao traballo diario, actitude e participación, así como as súas intervencións orais espontáneas e planificadas (exposicións dun tema na aula, lectura de fragmentos literarios, representación de fragmentos teatrais...)

Ademais, ao longo do curso realizaranse como mínimo tres probas escritas, unha por cada trimestre. Estas probas seguirán o modelo establecido pola CIUG ata agora, coa intención de preparar ao alumnado para afrontar coas máximas garantías a proba da ABAU, á falta doutra información oficial sobre a estrutura da mesma.

Así pois, a proba trimestral constará das seguintes partes e distribución de puntuación:

- Comprensión textual. 2 puntos
- Producción textual. 3 puntos
- Coñecemento da lingua. 2 puntos
- Lingua e sociedade. 1 punto
- Literatura. 2 puntos

A avaliación terá un carácter continuo no referente aos aspectos gramaticais, nos que se incluírán contidos abordados en 1º de Bacharelato e que serán obxecto de repaso durante este curso. Dada a súa natureza, a avaliación da comunicación oral terá tamén un carácter continuo.

Os/as alumnos/as que non alcancen o mínimo de 5 puntos nas avaliacións parciais teñen a posibilidade de realizar unha proba de recuperación por cada trimestre.

Ao final de curso, terá lugar a avaliación final onde se medirá o grao de consecución dos estándares. Para aqueles que non superen a materia en xuño, haberá un exame extraordinario, onde obrigatoriamente se examinarán de toda a materia.

Nas cualificacións parciais e final influirán o grao de consecución dos estándares por parte do alumno/a (criterio este básico e fundamental); a actitude de traballo, interese e respecto amosados na clase durante todo o curso; e, finalmente, as lecturas e traballos realizados. A realización de lecturas e traballos con carácter voluntario por parte do alumnado será valorada positivamente.

- **Instrumentos de avaliación**

Para levar a cabo o proceso de avaliación recollerase a maior cantidade de información posible

empregando diversos instrumentos de avaliación que serán rexistrados no caderno do profesor: _____

- Probas escritas.
- Seguimento e rexistro do traballo diario na aula e na casa (realización e resolución das actividades propostas)
- Traballos individuais ou en grupo, presentados por escrito ou expostos oralmente.
- Observación directa e valoración das intervencións orais tanto espontáneas como planificadas.
- Observación directa da atención, razoamentos, participación activa, interese, iniciativa persoal e autonomía no desenvolvemento das tarefas.
- Preguntas directas na clase, probas de atención...

7.8. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

1. Avaliacións trimestrais

- ✓ O 80% da nota corresponderá á proba escrita sobre os contidos deste nivel. Nestas probas, a cualificación de cada cuestión responderá ao grao de coñecemento dos contidos demostrado e á correcta expresión dos mesmos (coherencia, cohesión, adecuación e axeitada presentación).

Despois de sumadas as notas obtidas en cada parte da proba descontarase 0.05 por cada uso incorrecto do til non diacrítico e 0.1 polo resto das faltas ortográficas, erros morfosintácticos (uso de tempos compostos, incorrecta formación de femininos e plurais, erros na colocación do pronome) e léxico-semánticos ata un máximo de 1,5 puntos.

- ✓ O 10% outorgaráselle á proba escrita (ou oral) sobre a lectura obrigatoria, na que se deberá demostrar a súa lectura e un grao de comprensión lectora axeitado a este nivel.
- ✓ O 10% da nota restante extraerase do traballo diario do alumno/a (realización en tempo e correcta das tarefas diarias), a elaboración de traballos que se esixan puntualmente, a expresión oral (resultado tanto de intervencións espontáneas como planificadas), e a actitude e participación activa.

<u>Tarefas diarias (0,3)*</u>			<u>Expresión escrita (0,4)</u>				<u>Expresión oral (0,3)*</u>		
<u>-3 chamadas-</u>			<u>-Un traballo-</u>				<u>Lectura expresiva</u>	<u>Emprego do galego na aula</u>	<u>Corrección no emprego do galego</u>
<u>±</u>	<u>.</u>	<u>:</u>	<u>∅</u>	<u>V-</u>	<u>V</u>	<u>V+</u>	<u>0.1</u>	<u>0.1</u>	<u>0.1</u>
<u>0.15</u>	<u>0.1</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0.2</u>	<u>0.4</u>	<u>0.4</u>			

(*) O alumno ou alumna que falte de xeito inxustifico a máis dun 10% das sesións lectivas por trimestre, non acadará puntuación nestes apartados.

Ademais disto, valorarase positivamente a lectura voluntaria doutros libros suxeridos polo profesor, sempre que estea superada a lectura correspondente ao trimestre. A comprobación da lectura comprensiva destes farase mediante unha proba oral. Así mesmo, poderá valorarse positivamente a presentación de exemplares aos concursos literarios en galego que organice o centro, sempre que se axusten ás bases e posúan un mínimo de calidade. Esta bonificación, que suporá o incremento de como máximo un 0,5 na nota final da avaliación, non posibilitará en ningún caso a superación da cualificación máxima (10 puntos).

Se un alumno/a non se presenta a unha proba escrita e non xustifica a súa ausencia terá en dita proba unha cualificación de cero (0). Se non se pode presentar por unha causa xustificada, o profesor ou profesora correspondente establecerá outra data para facer a proba.

O uso de calquera caste de medio fraudulento na realización dun exame implicará a obtención automática dun cero (0) na dita proba.

2. Avaliación final ordinaria

- ✓ A cualificación final de maio será a media aritmética das cualificacións das tres avaliacións.
- ✓ O aprobado acádase se as tres avaliacións están superadas cunha nota igual ou superior a 5 puntos. Non obstante, tamén se pode superar a materia no caso de que unicamente unha avaliación estea suspensa cun mínimo de 4 puntos, sempre que a media das tres avaliacións sexa 5 puntos ou máis.
- ✓ Excepcionalmente, cando na terceira avaliación un alumno ou alumna vise interrompido bruscamente o seu proceso formativo por mor dunha enfermidade grave cuxo tratamento leve consigo hospitalización e, consecuentemente, non poida asistir ás probas finais de maio, será avaliado/a considerando unicamente os resultados acadados ata a data da súa marcha, sempre que teña asistido como mínimo a un 75% do total das sesións lectivas contempladas no calendario escolar.

3. Recuperación da materia

- ✓ Realizarase un exame de recuperación por avaliación, despois de cada trimestre. A recuperación do terceiro trimestre coincidirá coa recuperación final de maio. Nestas probas inclúiranse tamén contidos das lecturas, en caso de non estar superadas.
- ✓ Aquel alumnado que ao final do curso non teña aprobada a materia terá a posibilidade de presentarse á proba xeral de maio. Neste caso, se só ten unha avaliación suspensa, examínase só desta. De non ser así, realizará unha proba global de toda a materia.
- ✓ A(s) proba(s) de recuperación contarán coa seguinte repartición porcentual: 90% para os contidos da materia e 10% para a demostración da lectura correspondente.

4. Avaliación extraordinaria

- ✓ O alumnado que non obteña unha cualificación mínima de 5 na sesión de avaliación ordinaria de maio deberá facer unha proba extraordinaria a finais do mes de xuño, na que deberá examinarse de toda a materia.
- ✓ Esta proba escrita estará baseada nos mínimos esixibles que se recollen nesta programación.
- ✓ Para acadar unha avaliación extraordinaria positiva, só se terá en conta a cualificación obtida nesta proba, na que se valorarán os contidos e a correcta expresión dos mesmos. Os descontos por erros de expresión seguen as pautas establecidas para todo o curso.

7.9. AVALIACIÓN INICIAL

Ao principio de curso realizarase unha avaliación inicial. Estará deseñada para detectar as dificultades individuais e colectivas relacionadas coa materia. Ao mesmo tempo, procurará descubrir tamén as potencialidades do alumnado, as súas calidades, preferencias e afeccións para aproveitalas no proceso de ensino-aprendizaxe.

Instrumentos:

• Unha **proba escrita** orientada basicamente a coñecer o dominio de destrezas básicas (esencialmente comprensión e expresión) e o grao de coñecemento de conceptos lingüísticos e literarios básicos que se supón que debe ter adquiridos nese nivel.

As probas escritas poderán ser corrixidas en grupo (grupo-clase ou pequenos grupos) para que nun exercicio de autoavaliación e coavaliación os propios alumnos/as sexan conscientes dende o principio das súas dificultades.

O resultado destas probas servirá para diagnosticar posibles problemas individuais e deseñar as medidas de atención á diversidade que se consideren oportunas e factibles dentro da organización docente do centro.

7.10. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Para o alumnado con dificultades para acadar os mínimos esixibles na materia, estableceranse medidas de reforzo. De xeito análogo, se hai alumnado que demostre un dominio claro dos estándares fixados para a materia, estableceranse medidas de ampliación.

Con carácter xeral, estas medidas consistirán, na medida do posible, nunha maior atención directa por parte do profesorado e na proposta de actividades adicionais.

8. PLAN DE TRABAJO PARA A RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DO ALUMNADO COA MATERIA DE LINGUA GALEGA PENDENTE

8.1. ESO

O alumnado da ESO que promocionou de curso con materia de lingua galega sen superar seguirá un plan de reforzo destinado á súa recuperación e á súa superación.(segundo as pautas marcadas na Orde do 8 de setembro de 2021)

Este plan de reforzo será elaborado polo profesorado que imparte a materia no curso actual en que o alumno está matriculado, baixo as directrices do departamento e co coñecemento do profesorado tutor. Este departamento velará pola realización do plan por parte da alumna ou do alumno.

Os/as alumnos/as coa materia de **1º ESO, 2º ESO e 3º ESO** pendente, poden recuperala a través dos seguintes procedementos:

- A) Obtendo unha avaliación positiva (mínimo de 5 puntos sobre 10) no plan de reforzo. Para iso é preciso ter realizado as tarefas propostas dun xeito satisfactorio e seren entregadas en tempo e forma segundo se estableza en dito plan.
  - O plan de reforzo consistirá en realizar tres boletíns de exercicios, un en cada avaliación, e entregalo dentro do prazo acordado polo profesor ou profesora, en todo caso antes de cada avaliación.
  - En cada sesión de avaliación farase o seguimento do plan de reforzo, e faranse axustes se fose preciso.
- B) En caso de obter unha avaliación negativa no plan de reforzo, o alumno/a poderá recuperar a materia mediante unha proba escrita global durante o mes de xuño (no período comprendido entre a 3ª avaliación e avaliación final) Dita proba versará sobre os contidos mínimos sinalados para o curso e traballados no plan de reforzo.
- C) Dado o carácter progresivo desta materia, en último caso, a materia pendente queda superada se o/a alumno/a aproba a materia do curso académico actual.

Segundo a Resolución do 26 de maio de 2022, o alumnado con materias pendentes de 1º ESO e/ou 3º ESO, poderá recuperalas durante o presente curso 2022-2023 co currículo da materia que se extingue.

8.2. BACHARELATO.

Dende o Departamento realizarase un labor de seguimento, orientación e apoio ao alumnado que teña a materia pendente. Esta tarefa concretarase a través das seguintes actuacións:

- Reunión informativa no mes de setembro onde se explicará o procedemento a seguir.
- Creación dun curso na aula virtual para proporcionar materiais de apoio e resolución de dúbidas.

A materia **Lingua galega e Literatura I** será avaliada a través dos seguintes instrumentos: :

A) Realización de **dúas probas parciais**. A data e os contidos a avaliar en cada unha delas establecerase a medida que vaia avanzando o curso de acordo coas necesidades do alumnado en cuestión, de modo que interrompa o menos posible o proceso de ensino-aprendizaxe que se está levando a cabo en 2º.

Tomaranse como referencia os contidos mínimos establecidos para 1º BAC (currículo da materia que se extingue). Apróbase a materia sempre que a media aritmética das dúas probas sexa como mínimo 5.

B) Unha proba global final dos mínimos sinalados para o curso que se adecuará ás datas previstas para a ABAU (previsiblemente no mes de abril)

C) Unha proba global final extraordinaria que se realizará entre o 19 e o 21 de xuño

D) En último caso, dado o carácter progresivo de gran parte da materia, considérase aprobada Lingua e Literatura I sempre e cando teña aprobada a materia do curso actual (Lingua galega e Literatura II) e superados, cun mínimo de 5, os contidos específicos do Currículo de 1º BAC (Lingua e sociedade e Literatura)

A materia **Literatura Universal** será avaliada de acordo co seguinte procedemento:

A) O alumnado terá a opción de realizar un traballo valorado ata o 50% da nota total. (se o traballo é entregado en tempo e forma e non presenta fallos, será posible superar con el a materia). O outro 50% estará adxudicado ás probas parciais. A media final será o resultado da suma do obtido no traballo (se escollen facelo) e/ou as probas parciais. Considérase aprobada a materia sempre que a cualificación final sexa 5 ou máis.

B) Unha proba global final dos mínimos sinalados para o curso que se adecuará ás datas previstas para a ABAU (previsiblemente no mes de abril)

C) Unha proba global final extraordinaria que se realizará entre o 19 e o 21 de xuño

8.3. MÍNIMOS ESIXIBLES

1º ESO

- ✓ Comprende o sentido global das mensaxes escritas con diferentes intencións comunicativas e de diferentes tipoloxías (CCL, CAA)
- ✓ Identifica a idea principal e as ideas secundarias de mensaxes escritas de diferente tipoloxía. (CCL, CAA)
- ✓ Utiliza técnicas de análise e síntese do contido de diferentes textos: subliñado, esquema e resumo (CCL, CAA)
- ✓ Escrebe textos propios da vida cotiá, das relacións sociais ou do ámbito académico, con adecuación, coherencia, cohesión e corrección. (CCL, CSC)
- ✓ Coñece e utiliza un léxico amplo e preciso adecuado ao seu nivel e emprega progresivamente o vocabulario temático traballado na aula. (CCL)

- ✓ Coñece e aplica as normas ortográficas (principalmente acentuación, b/v, h, maiúsculas) e morfolóxicas da lingua galega e coñece e usa correctamente a puntuación (punto, coma...), de acordo coa cohesión textual. (CCL)
- ✓ Coñece e utiliza adecuadamente as categorías gramaticais básicas para mellorar a creación e a composición de textos. (CCL)
- ✓ Coñece e utiliza os conectores textuais máis comúns e as regras de concordancia para dar cohesión aos textos. (CCL)
- ✓ Sabe describir e analizar a situación sociolingüística de Galicia, a partir do seu contorno familiar e o do resto do alumnado, valorando a importancia de contribuír ao proceso normalizador da nosa lingua. (CCL, CSC)
- ✓ Coñece o que é un prexuízo lingüístico e analiza a situación persoal en relación a eles. (CCL, CSC)
- ✓ Coñece a situación legal das linguas no Estado español. (CCL, CSC)
- ✓ Compara e diferencia os textos non literarios dos literarios, e nestes últimos, é quen de identificar os tres grandes xéneros a partir dos seus trazos característicos máis xerais. (CCL)

2º ESO

- ✓ Características básicas das distintas etapas da historia de Galicia.
- ✓ Os conceptos de bilingüismo, diglosia e prexuízo lingüístico.
- ✓ Estrutura da frase e da oración simple.
- ✓ Tipos de oracións segundo a actitude do falante e a natureza do predicado.
- ✓ Vocabulario básico relativo ao deporte, lecer, sentimentos e emocións....
- ✓ Sinonimia e antonimia.
- ✓ Regras básicas de acentuación, puntuación e ortografía.
- ✓ Principais recursos estilísticos da lírica: personificación, comparación, metáfora. Métrica e rima.
- ✓ Lectura comprensiva e lectura oral, observando as regras de dicción adecuadas.
- ✓ Uso da lingua galega oralmente e por escrito de forma axeitada, de acordo co seu nivel.

3º ESO

- ✓ Comprende e interpreta textos escritos en distintos ámbitos e con diferentes intencións comunicativas. (CCL, CAA)
- ✓ Produce, en formato papel ou dixital, textos propios da vida cotiá e das relacións sociais, do ámbito xornalístico ou do ámbito educativo, con adecuación, coherencia, cohesión e corrección e boa presentación. (CCL, CSC)
- ✓ Coñece e utiliza un léxico amplo e preciso adecuado ao seu nivel e o vocabulario temático traballados na aula. (CCL, CEC)
- ✓ Identifica as categorías gramaticais así como o seu usos e principais valores e úsaos adecuadamente nas súas producións lingüísticas. (CCL)
- ✓ Recoñece e usa adecuadamente a fonética da lingua galega, con especial atención a posibles interferencias. (CCL)

- ✓ Identifica e usa os conectores textuais máis comúns así como outros mecanismos que lles dan cohesión aos textos (gramaticais e léxicos). (CCL)
- ✓ Delimita o tema, recoñece a estrutura dun texto e elabora textos propios de acordo con eses parámetros. (CCL, CAA)
- ✓ Aplica as normas ortográficas, morfosintácticas e de puntuación nas súas producións escritas (CCL)
- ✓ Distingue entre bilingüismo e diglosia e aplica estes termos á realidade galega de forma axeitada (CEC, CSC)
- ✓ Identifica os castelanismos máis usuais e depura estes no seu propio discurso. (CCL)
- ✓ Coñece o concepto normalización, explica o proceso normalizador do galego e valora a importancia de contribuír individual e socialmente á normalización da lingua. (CCL, CSC, CEC)
- ✓ Recoñece os principais elementos na orixe e formación da lingua galega. (CCL)
- ✓ Coñece os acontecementos mais relevantes da historia social da lingua galega dende os seus inicios ata 1916. Identifica as súas causas e consecuencias. (CCL, CEC)
- ✓ Coñece a lexislación estatal e autonómica que regula o uso do galego. (CSC)
- ✓ Identifica as variedades diastráticas do galego, identifica a estándar como variante unificadora, e rexeita os prexuízos sobre as variedades dialectais. (CCL, CSC, CEC).
- ✓ Identifica as distintas épocas e períodos da literatura galega dende a Idade Media ata 1916 e sinala os seus principais trazos característicos. (CCL)
- ✓ Comenta, de forma guiada, textos de obras da literatura galega dende a Idade Media ata 1916. (CCL)

1º BACHARELATO

- ✓ Produce textos escritos de diferente tipoloxía respectuosos coas regras de coherencia, cohesión, adecuación, presentación e corrección gramatical e ortográfica. (CCL, CSC).
- ✓ Comprende, interpreta e valora textos escritos de diversa natureza (especialmente textos expositivos, argumentativos e os procedentes dos medios de comunicación): identifica o tema, recolle as ideas fundamentais en resumos, compón esquemas xerarquizando as ideas, identifica a intención comunicativa e emite opinións e xuízos críticos sobre a mensaxe do texto. (CCL, CAA, AIP)
- ✓ Identifica, analiza (intención comunicativa, estrutura formal e de contido e características lingüísticas), e produce textos descritivos, narrativos, argumentativos, expositivos e dialogados pertencentes a distintos ámbitos de uso. (CCL, CEC)
- ✓ Describe os principais conceptos de lingüística xeral que teñen que ver coa comunicación e a linguaxe: comunicación, linguaxe, lingua, unidades lingüísticas, signo lingüístico, funcionalidade lingüística e disciplinas lingüísticas. (CCL)
- ✓ Recoñece os distintos tipos de rexistros lingüísticos e as súas características. (CCL, CSC, CEC)
- ✓ Identifica os trazos característicos das categorías gramaticais substantivo, adxectivo, palabras adnominais, pronome, verbo, adverbio e locucións adverbiais, e explica os seus usos e valores nos textos. (CCL)
- ✓ Identifica as características lingüísticas e a tipoloxía dos conectores (preposicións, conxuncións e locucións prepositivas e conxuntivas) e úsaos para proporcionar cohesión ás súas propias producións. (CCL)
- ✓ Distingue as función sociais da lingua e determina a situación do galego respecto a elas. (CCL, CEC)
- ✓ Describe a diversidade lingüística no mundo, en Europa e na Península Ibérica e determina o papel da

lusofonía nas linguas do mundo no século XXI. (CCL, CEC, CSC)

- ✓ Diferencia e explica os conceptos básicos da sociolingüística: multilingüismo, plurilingüismo, lingua minoritaria e lingua minorizada, conflito lingüístico e diglosia, sabe aplicalos á situación do galego. (CCL, CSC, CEC)
- ✓ Describe o proceso de formación do idioma galego e das demais linguas romances a partir do latín. (CCL, CEC)
- ✓ Identifica os elementos constitutivos do galego procedentes do substrato e do superestrato, así como do estrato latino e recoñece as principais evolucións fonéticas que se producen no proceso de transformación do latín ao galego. (CCL, CEC)
- ✓ Recoñece os cultismos, semicultismos e as palabras patrimoniais, distingue as familias léxicas irregulares. (CCEC, CCL)
- ✓ Identifica e describe as características lingüísticas fundamentais do galego en distintas etapas da súa historia (medieval, séculos XVI, XVII e XVIII, e no século XIX) e é quen de localizalas en textos. (CCEC, CCL)
- ✓ Describe os principais factores relativos ao contexto histórico e cultural da lingua galega, así como a súa situación sociolingüística, nas distintas etapas da súa historia (medieval, séculos XVI, XVII e XVIII e período do Rexurdimento, no século XIX). (CCEC, CCL)
- ✓ Identifica e describe as características da literatura medieval, da literatura do Séculos Escuros e do Século XIX (Rexurdimento), contextualiza sociohistórica e sociolingüísticamente a produción desta etapa e describe e analiza as obras e autores principais destes períodos. (CCEC, CAA, CCL)
- ✓ Analiza, comprende e interpreta criticamente textos literarios representativos da literatura galega dende a Idade Media ata o XIX identificando as características temáticas e formais e ponos en relación co contexto histórico e sociolingüístico no que foron producidos. (CCEC, CAA, CCL)

9. ELEMENTOS TRANSVERSAIS

Un aspecto moi importante da LOMCE, e que figura entre os seus principios e fins, é a educación en valores, isto é, “A transmisión e posta en práctica de valores que favorezan a liberdade persoal, a responsabilidade, a cidadanía democrática, a solidariedade, a tolerancia, a igualdade, o respecto e a xustiza, así como que axuden a superar calquera tipo de discriminación. “

Dende a nosa materia contribuiremos a este fin, orientando o noso labor cara aos obxectivos que se expoñen a continuación.

9.1. OBXECTIVOS

- ✓ Educar na prevención de conflitos e a resolución pacífica dos mesmos, así como para a non violencia en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social, e en especial no do acoso escolar.
- ✓ Desenvolver, na escola, dos valores que fomenten a igualdade efectiva entre homes e mulleres, así como a prevención da violencia de xénero.
- ✓ Educar no respecto dos dereitos e liberdades fundamentais, na igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres e na igualdade de trato e non discriminación das persoas con discapacidade.
- ✓ Educar no exercicio da tolerancia e da liberdade dentro dos principios democráticos de convivencia, así como na prevención de conflitos e a resolución pacífica dos mesmos.
- ✓ Educar na responsabilidade individual e no mérito e esforzo persoal.

- ✓ Formar para a paz, o respecto aos dereitos humanos, a vida en común, a cohesión social, a cooperación e solidariedade entre os pobos.
- ✓ Propiciar condutas de respecto cara os seres vivos e o medio ambiente, en particular ao valor dos espazos forestais e o desenvolvemento sostible.
- ✓ Apreciar a diversidade lingüística e cultural como un dereito dos pobos e dos individuos e como unha riqueza para a Humanidade

9.2. CONTIDOS

- ✓ Respecto polas normas de comportamento que facilitan a convivencia en grupo.
- ✓ Coñecemento, respecto e uso das normas de cortesía que regulan o intercambio comunicativo.
- ✓ Rexeitamento dos xuízos precipitados baseados só nas aparencias, así como os estereotipos.
- ✓ Valoración positiva da amizade e o compañeirismo dentro e fóra da aula.
- ✓ Coñecemento dos dereitos e deberes do alumnado como membros pertencentes á comunidade educativa.
- ✓ Sensibilización ante a necesidade de respectar os dereitos e deberes de todos os membros da unidade familiar.
- ✓ Valoración positiva da diversidade lingüística e cultural como un elemento enriquecedor da sociedade e das linguas como medio de expresión, como sinal de identidade dun pobo e como instrumento para coñecer outras xentes e culturas.
- ✓ Actitude crítica cara ás mensaxes que manifesten diferentes tipos de prexuízos: lingüísticos, étnicos, sexistas, etc..
- ✓ Actitude crítica e rexeitamento das discriminacións baseadas no sexo, raza, crenzas, discapacidades... das persoas.
- ✓ Valoración positiva do esforzo persoal como medio de acadar as metas propostas.
- ✓ Recoñecemento da aportación das mulleres ao desenvolvemento do coñecemento humano.
- ✓ Sensibilización no respecto á natureza, ao medio ambiente e aos animais.

9.3. ACTIVIDADES

A maioría das actividades que se van desenvolver para traballar os valores están integradas no proceso de ensino aprendizaxe do resto dos contidos tratados. En concreto, os valores traballaranse, en xeral, para todos os niveis coas accións:

- ✓ Selección e análise de textos de diversas tipoloxías, literarios e non literarios que aborden ou sirvan de pretexto para introducir e reflexionar sobre valores. A este respecto, na actividades propostas na lectura inicial das unidades normalmente fórmase cuestións de desenvolvemento oral que inciden sobre valores e invitan á reflexión posterior por medio dun coloquio do grupo-clase. Así mesmo, a través do traballo con diferentes tipos de textos, facilítase una aproximación crítica á realidade, así como o coñecemento e exercicio dos valores democráticos e dos dereitos civís.
- ✓ A través da lectura dos libros elixidos para cada trimestre. A selección desas lecturas faise sempre atendendo ao interese que a historia pode suscitar, a súa adecuación ao nivel correspondente, a calidade literaria e aos valores transmitidos.

- ✓ Participación do alumnado en actividades que lle permitan afianzar aptitudes como a creatividade, a autonomía, a iniciativa, o traballo en equipo, a confianza nun mesmo e o sentido crítico. Referímonos a actividades como recitais, representacións teatrais, debates, concursos ...
  - ✓ Actividades que impliquen intercambio de opinións (coloquios, debates), que teñen entre outras finalidades, instruír ao alumado nas normas que regulan o intercambio comunicativo, fomentando a escoita activa, o respecto polas opinión alleas e as manifestación das propias de maneira asertiva.. Estas actividades favorecen o desenvolvemento da convivencia, a tolerancia, a prudencia, o autocontrol, o diálogo e a empatía; condutas que logo servirán para solucionar con éxito situacións de conflito no ámbito escolar, familiar e social en xeral.
  - ✓ Actividades relacionadas coa sociolingüística. En concreto, a análise da situación da propia lingua axuda a apreciar a diversidade lingüística e cultural como un dereito dos pobos e dos individuos e como unha riqueza para a Humanidade. Así mesmo educa na igualdade efectiva entre as persoas e a non discriminación por calquera circunstancia social e persoal, e ofrece un espazo privilexiado para traballar os prexuízos lingüísticos. Axuda, asemade, a tomar conciencia do protagonismo social e individual á hora de transformar a realidade, contribuíndo ao proceso de valorización do idioma e da súa normalización social. Isto leva consigo a adquisición dunha posición activa dentro da sociedade.
  - ✓ Análise de autores e obras literarias das diferentes da literatura que promoven valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia e o respecto aos dereitos humanos. Actividades relacionadas coas obras de autores e autoras da Ilustración, pasando pola obras de Curros, Pondal e Rosalía, ata as múltiples mostras da literatura que afonda na problemática social do século XX. Ademais achegamento a figuras como Rosalía de Castro facilitará o tratamento da discriminación da muller no ámbito cultural, por exemplo.
  - ✓ Visionado de películas ou vídeos breves que incidan ou poidan ser referente para o desenvolvemento de actitudes respectuosas co medio ambiente, coas diferenzas entre os seres humanos (de sexo, raza, relixión...), coa cultura pola paz..., como soporte para traballar a comprensión oral.
  - ✓ Organización de debates ou coloquios na aula onde se aborden directamente temas como a inmigración, a igualdade entre homes e mulleres, as múltiples formas de violencia de xénero, a discriminación, os estereotipos, etc.. partindo da realidade próxima do alumnado, e a posterior recollida por escrito das conclusións.
  - ✓ Como actividade transversal organizaremos para 1ºESO e 1 BACH. actividades de contacontos en inglés e galego, que permitirán reforzar os valores de aprecio polo patrimonio cultural, respecto pola diversidade cultural e lingüística e recoñecemento do que teñen en común todos os idiomas.
- Ademais, no noso labor diario promoveremos un clima de respecto e tolerancia na aula.

9.4. AVALIACIÓN

A avaliación do grao de logro dos obxectivos propostos estarán integrada na avaliación do resto dos contidos curriculares mediante os seguintes instrumentos.

- ✓ Seleccionando para as probas escritas textos que incidan en valores e formular cuestións relativas a ese aspecto.
- ✓ Nas cuestións sobre o libro nas probas de lectura.
- ✓ A través da observación directa na aula da condutas e actitudes do/a alumno/a, así como das e opinións formuladas ao respecto destes temas.

10. ACCIÓN DE CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LECTOR

Resulta evidente que a práctica lectora é indispensable para o desenvolvemento das habilidades comunicativas do alumnado así como para a adquisición de todo tipo de coñecementos. Na disciplina de Lingua e Literatura Galega, ademais, a lectura contéplase non só como medio, senón tamén como materia de estudo e como fin en si mesma.

En efecto a práctica da lectura é un feito inherente á propia natureza da materia e está recollido no seu currículo. Non se trata, por tanto, de engadir novos obxectivos nin contidos aos xa existentes senón de traballar os distintos tipos de lectura a través de diferentes formatos textuais a medida que se van desenvolvendo as unidades didácticas.

10.1. OBXECTIVOS

Os obxectivos do proxecto lector son os que seguen:

- ✓ Traballar na aula todas as tipoloxías lectoras (silenciosa e comprensiva: informativa, formativa, de afondamento e recreativa. Ademais da lectura expresiva en voz alta)
- ✓ Ler, comprender e analizar textos de diferentes códigos e formatos.
- ✓ Ler de forma expresiva con fluidez e entoación adecuada.
- ✓ Desenvolver habilidades de lectura crítica e interpretativa.
- ✓ Realizar actividades de animación lectora.
- ✓ Integrar a lectura á vida cotiá.
- ✓ Incrementar a competencia e comprensión lectoras.
- ✓ Mellorar a expresión tanto oral como escrita.
- ✓ Desenvolver a capacidade de escribir textos de diversa índole.
- ✓ Coñecer e aproveitar os recursos das bibliotecas.
- ✓ Traballar co equipo de traballo e coordinadores da biblioteca escolar.
- ✓ Apreciar a lectura como fonte de disfrute e enriquecemento persoal.

10.2. ACTIVIDADES

Dende a nosa materia, contribuiremos a conseguilos coas seguintes actividades:

- Lectura comprensiva de textos continuos de diferente tipoloxía: descritivos, narrativos, expositivos, argumentativos, dialogados, biografías de escritores, lectura de textos a través da rede.
- Lectura e análise de textos de tradición oral e de autores clásicos ou actuais adecuando a súa complexidade ao nivel e ás posibilidades de comprensión do alumnado.
- Lectura dun libro, cando menos, por trimestre, escollido tendo en conta a súa calidade literaria e a adecuación á idade do alumnado e aos seus gustos e intereses.
- Lectura expresiva:
  - Lectura en voz alta coidando a entoación e a intensidade lectora.
  - Lecturas dramatizadas de fragmentos de obras teatrais.
- Actividades destinadas á animación á lectura:
  - Encontros literarios con escritores.
  - Realización de contacontos no centro escolar, a tal efecto está previsto un contacontos inglés-galego.
  - Visitas ao teatro para ver algunha representación.

- Lectura lúdica de poemas, contos...
- Colaborar coa biblioteca nas actividades de animación á lectura.
- Creación de textos de intención estética a través do obradoiro de literatura, onde os escolares elaborarán as súas propias creacións para despois compartilas cos compañeiros a través da lectura.
- Realización de concursos (citas, contos, poemas...) sobre diferentes temas, en colaboración con Departamento de Normalización lingüística.
- Visitas co alumnado á biblioteca co fin de que se familiaricen con ese espazo e o seu funcionamento., sobre para o alumnado de 1º ESO.
- Realización por parte do alumnado de traballos de investigación. Lectura de dicionarios enciclopédicos en formato tradicional ou documentos online.

11. ACCIÓN DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN TIC

Continuando coa liña seguida no curso anterior, o departamento prevé a utilización das TIC como elemento privilexiado para a realización de actividades de diverso tipo:

- ✓ Uso dos recursos dixitais que proporciona a editorial Anaya tanto para o profesorado (web do profesor) como do alumnado (Web do alumnado e das familias).
  - Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
  - Enlaces web: <http://anayaeducacion.es> e páxinas que se suxiren no libro do alumnado.
- ✓ Aproveitamento dos recursos das aula Abalar instaladas nos cursos de 1º e 2º de ESO (ultraportátiles dos alumnos/as, portátil do profesor/a, encerado dixital e canón de vídeo). As novas tecnoloxías serán, por tanto, nestes niveis un instrumento básico para a aprendizaxe e práctica dos contidos da materia.
- ✓ Realización de exercicios interactivos de léxico, ortografía, morfosintaxe. Así como, realización de cuestionarios de literatura e sociolingüística.
- ✓ O noso Departamento tamén se sumou á posta en marcha da Aula Virtual do centro, subindo algúns contidos para 1º de Bacharelato. En calquera caso, trataremos de incrementar o número contidos aos que os alumnos/as poidan acceder usando este espazo conscientes do crecente protagonismo que este recurso vai adquirindo no proceso da aprendizaxe do noso alumnado.
- ✓ Apoio do labor docente na aula: utilizando o canón, encerado dixital...sempre que dispoñamos destes medios
- ✓ Audicións musicais, para achegar dun xeito lúdico o alumnado á produción poética dos autores estudados.
- ✓ Cómpre engadir, por último, que en todos os niveis se prestará especial atención a que os alumnos/as integren as TIC no seu proceso de estudo-aprendizaxe de modo que moi frecuentemente terán que desenvolver actividades ou pequenos traballos de busca de información usando esta novas ferramentas e presentala en formato dixital, contribuíndo así a á consecución dun dos obxectivos básicos do ensino medio : adquirir a habilidade para buscar, contrastar, seleccionar, e procesar a información de diversas fontes e transformala en coñecemento.

12. ACCIÓN DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN DE CONVIVENCIA

Contribuirase ao plan de convivencia a través das seguintes accións:

- ✓ Dar a coñecer entre alumnado as Normas de Organización e Funcionamento do centro, especialmente aqueles artigos referidos ás normas de convivencia, á disciplina, ao tratamento das faltas, dereitos e deberes.
- ✓ Potenciar actividades que favorezan o respecto mutuo. No propio currículo aparecen como contidos as normas que rexen o intercambio comunicativo.
- ✓ Desenvolver o interese polo traballo cooperativo e solidario, fomentando o traballo en equipo.
- ✓ Constante colaboración co equipo de orientación e titores/as.

13. ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES E COMPLEMENTARIAS

Para este curso académico temos previstas as seguintes actividades complementarias e extraescolares. Trátase unicamente dunha previsión que poderá sufrir cambios.

	<u>ACTIVIDADE</u>	<u>DURACIÓN</u>	<u>CURSO</u>	<u>DATA APROX</u>
1º TRIMESTRE	<u>Visita a Rianxo. Castelao, Dieste, Manuel Antonio e museo do mar.</u>	<u>Unha xornada</u>	<u>2º Bac.</u>	<u>Mediados de novembro</u>

	<u>ACTIVIDADE</u>	<u>DURACIÓN</u>	<u>CURSO</u>	<u>DATA APROX</u>
2º TRIMESTRE	<u>Visita Rianxo. Castelao e Manuel Antonio</u>	<u>unha xornada</u>	<u>4º ESO</u>	<u>febreiro</u>
	<u>Saída didáctica á Casa das palabras</u>	<u>unha xornada</u>	<u>1 ESO</u>	<u>marzo</u>

	<u>ACTIVIDADE</u>	<u>DURACIÓN</u>	<u>CURSO</u>	<u>DATA APROX</u>
3º TRIMESTRE	<u>Roteiro literario " A praia dos afogados" Domingo Villar.</u>	<u>unha xornada</u>	<u>1 BACH</u>	<u>maio</u>
	<u>Visita á RTVG e o Museo do Pobo Galego</u>	<u>unha xornada</u>	<u>2ºESO</u>	<u>maio</u>
	<u>Saída didáctico-literaria a Celanova</u>	<u>unha xornada</u>	<u>3 ESO</u>	<u>maio</u>
	<u>Asistencia a unha representación teatral</u>	<u>unha xornada</u>	<u>1 BAC</u>	<u>xuño</u>
	<u>Ruta didáctico-literaria por Mondoñedo</u>	<u>unha xornada</u>	<u>ESA</u>	<u>maio</u>

14. EXENCIONS DE LINGUA GALEGA

O alumnado que obteña a exención da materia de Lingua Galega, terá que asistir ás aulas, como así o establece a lexislación ao respecto: "como medio de integración lingüística e coa finalidade de que co seu esforzo persoal, con materiais didácticos específicos e cunha axuda continua do seu profesorado poida ter, ao remate do prazo da exención, un dominio adecuado da lingua galega e seguir as ensinanzas

propias do nivel en que estea ou vaia matricularse en igualdade de condicións ca os demais compañeiros/as de clase". En consecuencia, o profesorado responsable porá á disposición do alumno/da alumna exento/a o material e a atención que este precise para superar as dificultades que presente, co obxectivo de que a permanencia na aula sexa unha oportunidade real de aprendizaxe do idioma.

15. PROCEDIMENTOS PARA AVALIAR A PROGRAMACIÓN

A avaliación da adecuación da programación farase en diferentes momentos ao longo do curso.

+ Ao final de cada trimestre, despois de coñecer os resultados do alumnado. Valorarase a consecución dos obxectivos, a metodoloxía, a temporalización das unidades didácticas, a adecuación das actividades, o grao de satisfacción co libro de texto.... Tamén se planificarán as accións educativas que se consideren oportunas para atender de maneira especial os aspectos en que o alumnado presente maiores dificultades.

+ Ao final do curso. Valorarse tanto o grao de cumprimento da propia Programación como os resultados globais do alumnado, amais do grao de satisfacción do profesorado coa mesma. De aquí extraeranse as propostas de modificación e mellora para a Programación Didáctica do vindeiro curso en canto á adecuación das actividades, secuenciación dos contidos, uso dos recursos, etc. Os resultados desta avaliación incluíranse na memoria final do curso.

Para facilitar ese labor, utilizaranse os indicadores que seguen.

INDICADORES DE LOGRO DO PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

<u>Indicadores de logro – Avaliación da programación didáctica</u>	<u>Escala</u>			
	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>
1. <u>Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas / proxectos.</u>	-	-	-	-
2. <u>O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.</u>	-	-	-	-
3. <u>Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos.</u>	-	-	-	-
4. <u>Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.</u>	-	-	-	-
5. <u>Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento</u>	-	-	-	-
6. <u>Adecuación da secuencia de traballo na aula.</u>	-	-	-	-
7. <u>Adecuación dos materiais didácticos utilizados.</u>	-	-	-	-
8. <u>Adecuación das actividades propostas.</u>				
9. <u>Adecuación do libro de texto (no caso de que se use).</u>	-	-	-	-
10. <u>Adecuación da proba de avaliación inicial, elaborada a partir dos estándares.</u>	-	-	-	-

11. <u>Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.</u>	-	-	-	-
12. <u>Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.</u>	-	-	-	-
13. <u>Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final.</u>	-	-	-	-
14. <u>Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria.</u>	-	-	-	-
15. <u>Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento de materias pendentes.</u>	-	-	-	-
16. <u>Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación desas materias pendentes.</u>	-	-	-	-
17. <u>Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.</u>	-	-	-	-
18. <u>Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE.</u>	-	-	-	-
19. <u>Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.</u>	-	-	-	-
20. <u>Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.</u>	-	-	-	-
21. <u>Contribución dende a materia ao plan de lectura do centro.</u>		-	-	-
22. <u>Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.</u>	-	-	-	-

Observacións:

16. OBSERVACIÓNS

Como xa se apuntou na introdución, esta programación é flexible e está aberta a posibles modificacións ao longo do curso. A súa concreción variará en función de diversas circunstancias académicas (necesidades educativas do alumnado) e sanitarias (a evolución da pandemia).

Cómpre, ademais, ter en conta que o feito de traballarmos en certos niveis (en bacharelato, por exemplo) con clases moi numerosas, dificultará en gran medida a atención á diversidade na aula, a abordaxe de todos os contidos e estándares de aprendizaxe, así como levar a cabo un rexistro exhaustivo da evolución de cada alumno/a en todo aquilo que teña que ver coa observación directa na aula, nomeadamente a súa competencia comunicativa oral. Cremos que a diminución da ratio nas aulas, o incremento do persoal docente, e a maior dotación de recursos e formación do profesorado son imprescindibles para a consecución dos obxectivos establecidos pola lei cun mínimo de garantías. Asemade, supón tamén un atranco a falta dunha hora semanal dedicada á reunión do departamento, o que levará consigo un esforzo extra do profesorado para que exista unha mínima coordinación e actuación conxunta.

Asinan a presente programación

Francisco Conde Cid

Dolores Pereira Fernández

Ana Belén Crespo Bastos

Andrea Castelo Veiga

Alfonso Díaz Sixto

Mª Eugenia Martínez González
(Xefa de departamento)

OBSERVACIÓN: Esta programación foi modificada a data de 27 de febreiro de 2023, conforme ás modificacións realizadas no calendario escolar para o presente curso.